

RP 58/2011 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen samt till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ny lag om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen. Dessutom ska de ändringar som övergången till det nya förfarandet med skattenummer förutsätter göras i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster, i arbetarskyddslagen och i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter. Reformen är det första skedet i processen för att genomföra effektivare åtgärder för att bekämpa grå ekonomi inom byggbranschen.

I den nya lagen finns bestämmelser om det skattenummerregister för byggbranschen som Skatteförvaltningen ska föra och om en service som ska kunna användas med hjälp av ett allmänt datanät och via vilken envar ska kunna kontrollera om den av serviceanvändaren specificerade personen och dess skattenummer har antecknats i skattenummerregistret. I skattenummerregistret ska Skatteförvaltningen anteckna det individuella skattenumret och andra registeruppgifter om personen på eget initiativ eller på begäran av den skattskyldige eller av en arbetsgivare inom byggbranschen eller av någon annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet som utfärdar personkortet.

Det föreslås att arbetarskyddslagen ändras så att på det obligatoriska fotoförsedda personkortet för dem som arbetar på gemensamma byggarbetsplatser förutom de uppgifter som krävs enligt gällande lagen också ska anges det skattenummer som antecknats i skattenummerregistret för byggbranschen. Dessutom utvidgas ansvaret för kontroll av att personkort används så att inte bara byggherren utan också någon annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet och arbetsgivaren beträffande sina anställda ska se till att korten används.

Till lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter fogas bestämmelser om Skatteförvaltningens rätt att trots sekretessen lämna arbetsgivaren eller någon annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet som utfärdar personkort uppgift om en anställds skattenummer. Denna information ska få lämnas också med hjälp av teknisk anslutning.

Det föreslås att lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster ändras så att förutom magistraterna också Skatteförvaltningen har en parallell behörighet att i befolkningsdatasystemet registrera uppgifter om utlänningar som arbetar tillfälligt i Finland. Dessa får då automatiskt en personbeteckning ur befolkningsdatasystemet. Personbeteckningen används som identifieringskod i Skatteförvaltningens databas.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen och lagen om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter avses träda i kraft den 15 december 2011. Lagen om ändring av befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster, lagen om ändring av arbetarskyddslagen och vissa delar av lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen avses träda i kraft 2012 vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

På de personkort som används på byggen som påbörjats innan lagen om ändring av arbetarskyddslagen träder i kraft ska de bestämmelser i arbetarskyddslagen som gällde vid ikraftträdandet tillämpas i sex månader.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 NULÄGE	4
1.1 Beskattning av arbetstagare inom byggbranschen	4
Hur skattskyldighet uppstår.....	4
Beskattning av begränsat skattskyldiga arbetstagare och arbetsgivarens förpliktelser	4
Allmänt skattskyldiga.....	5
Enskilda rörelseidkare eller yrkesutövare	5
1.2 Arbetarskyddslagen.....	6
1.3 Befolkningsdatasystemet.....	6
1.4 Skatteförvaltningens rätt att trots sekretess lämna uppgifter som behövs för verkställande av förskottsinnehållning.....	7
2 BEDÖMNING AV NULÄGET	8
2.1 Omfattningen av grå ekonomi inom byggbranschen	8
2.2 Om utmaningarna inom skattekontrollen.....	8
2.3 Raksa-projektet	9
2.4 Om frivilliga kontrollmetoder	9
Utnyttjande av passersedelsuppgifter för skattekontroll	10
2.5 Arbetarskyddslagen.....	10
2.6 Föreslagna lagstiftningsåtgärder för att effektivisera kampen mot grå ekonomi inom byggbranschen	11
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	12
3.1 Reformerna under det första skedet	12
3.2 Senare åtgärder.....	14
4 FÖRHÅLLANDE TILL INTERNATIONELLA FÖRDRAG	15
Bedömning	16
5 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	16
5.1 Ekonomiska konsekvenser	16
Konsekvenser för företagen.....	16
Konsekvenser för den offentliga ekonomin	17
5.2 Konsekvenser för myndigheterna	18
Kostnader för förvaltningen	18
6 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	19
7 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	20
DETALJMOTIVERING	20
1 LAGFÖRSLAG	20
1.1 Lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen.....	20
1.2 Arbetarskyddslagen.....	23
1.3 Lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster	25
1.4 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	27
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	28
3 IKRAFTTRÄDANDE OCH TILLÄMPNING.....	28
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	29
5 IKRAFTTRÄDANDE	30
LAGFÖRSLAGEN.....	31

Lag om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen	31
Lag om ändring av arbetarskyddslagen	32
Lag om ändring av 22 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster	33
Lag om ändring av 17 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	34
BILAGA	36
PARALLELLTEXTER	36
Lag om ändring av arbetarskyddslagen	36
Lag om ändring av 22 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster	38
Lag om ändring av 17 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	40

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Beskattning av arbetstagare inom byggbranschen

Hur skattskyldighet uppstår

Enligt inkomstskattelagen (1535/1992) är allmänt skattskyldiga, dvs. personer bosatta i Finland, skyldiga att betala skatt för inkomster som har förvärvats i Finland eller annorstädes. Begränsat skattskyldiga är skyldiga att betala skatt för inkomster som har förvärvats i Finland.

En person anses vara bosatt i Finland, om han eller hon har sitt stadigvarande bo och hemvist här eller om han eller hon vistas här över sex månader i följd, varvid tillfällig frånvaro inte anses medföra avbrott i vistelsen.

Andra än allmänt skattskyldiga är begränsat skattskyldiga. Om en arbetstagare som ursprungligen kommit till Finland för en kortare tid än sex månader på grundval av vistelsen blir allmänt skattskyldig i Finland, beskattas hans eller hennes löneinkomster från början av vistelsen här.

Enligt 10 § 4 punkten i inkomstskattelagen betraktas annan löneinkomst än löneinkomst från finska staten, en finsk kommun eller något annat finskt offentligt samfund som löneinkomst som har förvärvats i Finland, om arbetet, uppdraget eller tjänsten utslutande eller huvudsakligen har utförts i Finland för en härvarande arbets- eller uppdragsgivares räkning. Enligt 4 c-punkten är inkomsten inkomst som har förvärvats i Finland också då en utländsk uthyrare har hyrt ut en arbetstagare till någon som låter utföra arbete och som finns i Finland.

Beskattning av begränsat skattskyldiga arbetstagare och arbetsgivarens förpliktelser

Den lön som *ett finskt företag* betalat en begränsat skattskyldig arbetstagare för arbete som utförts i Finland beskattas i Finland, och utbetalaren är skyldig att ta ut källskatt på lönen. Det ska lämnas in en årsanmälan om lö-

nen, och arbetsgivare som betalar lön regelbundet ska lämna in en periodskattedeclaration om de löner som betalats ut under den föregående månaden eller under ett kvartal.

Utländska arbetsgivare som har ett fast driftställe i Finland har samma förpliktelser som inhemska arbetsgivare. Även skyldigheterna att lämna uppgifter är likadana som för finska företag.

Enligt skatteavtalen kan en plats där man bedriver byggnads-, installations- eller samsättningsverksamhet bilda ett fast driftställe för ett företag bara om verksamheten pågår över en viss angiven tid, i allmänhet tolv månader. Enligt t.ex. skatteavtalet mellan Finland och Estland är tidsgränsen sex månader. För ett utländskt företag med verksamhet på en finsk byggarbetsplats bildas det således ett fast driftställe, om verksamheten överskrider den kortaste angivna tiden.

Begränsat skattskyldiga arbetstagare hos utländska arbetsgivarföretag med verksamhet i Finland *utan fast driftställe* är skyldiga att betala skatt i Finland bara om de är hyrda arbetstagare och skatteavtalet mellan Finland och den stat där arbetstagaren är bosatt innehåller en bestämmelse om uthyrningsarbete.

Särskilda bestämmelser om skatteregler för hyrda arbetstagare togs in i inkomstskattelagen vid ingången av 2007. Genom reformen utvidgades skattskyldigheten för hyrda arbetstagare i Finland genom att en ny 4 c-punkt fogades till 10 § i inkomstskattelagen. Den paragrafen gäller inkomst som förvärvats i Finland. Enligt 4 c-punkten är inkomst från en utländsk arbetsgivare för arbete som utförts i Finland inkomst som förvärvats i Finland då en utländsk uthyrare har hyrt ut en arbetstagare till någon som låter utföra arbete och som finns i Finland.

Finlands beskattningsrätt beror dock även av innehållet i skatteavtalet mellan Finland och den stat där den hyrda arbetstagaren är bosatt. I de artiklar i skatteavtalen som gäller löneinkomst har man i allmänhet kommit överens om att lönen ska beskattas bara i den avtalsslutande stat där arbetstagaren är bosatt, om personen under en tolv månadersperiod vistas högst 183 dagar i den stat där han

eller hon arbetar och lönen betalas av en arbetsgivare som finns i den andra staten och lönebetalningen inte belastar ett fast driftställe som arbetsgivaren har i Finland. I vissa skatteavtal har man dock tagit in en bestämmelse om uthyrningsarbete enligt vilken denna regel inte ska tillämpas på hyrda arbetstagare, vilket innebär att de kan beskattas i Finland från den första arbetsdagen.

Hyrda arbetstagare som är skattskyldiga gentemot Finland ska ansöka om förskottsskatt före utgången av den kalendermånad som följer efter det att arbetet i Finland har inletts. Arbetsgivaren har inte några förpliktelser i anslutning till förskottsuppbörden.

En utländsk arbetsgivare eller arbetsgivarens företrädare ska före utgången av den månad som följer på den månad då arbetet inleddes anmäla uppgifterna om de arbetstagare som arbetsgivaren hyrt ut till Finland samt årligen lämna uppgifter om de hyrda arbetstagarna och de löner som betalats ut till dem, om Finland har beskattningsrätt enligt ett skatteavtal.

Årsanmälan ska dessutom lämnas in för alla arbetstagare som fortlöpande vistas i Finland i över sex månader oavsett i vilken stat de är bosatta.

Den som låter utföra arbete ska dessutom lämna in en anmälan om utländska företag som hyrt ut arbetskraft när arbetet inleds.

För skattekontrollen av inhyrda arbetstagare till Finland har det således föreskrivits motstridiga anmälningsskyldigheter för arbetstagarna, arbetsgivarna och de finländare som låter utföra arbete.

Allmänt skattskyldiga

Utgångspunkten är att finska och utländska arbetstagare som är allmänt skattskyldiga i Finland är skyldiga att betala skatt i Finland för alla inkomster som de har förvärvat i Finland och annorstädes, om inte något annat genom skatteavtal har överenskommit om vissa typer av inkomster.

På samma sätt som i fråga om begränsat skattskyldiga beror arbetsgivarnas skyldigheter av om arbetsgivaren är ett inhemskt företag eller ett utländskt företags fasta driftställe i Finland eller om det handlar om ett ut-

ländskt företag som inte har något fast driftställe i Finland.

Ett skatteavtal kan också hindra att den lön som en allmänt skattskyldig har förvärvat för arbete som utförts i Finland beskattas i Finland, om han eller hon vistas högst 183 dagar i Finland och är bosatt i en enligt skatteavtalet annan stat och hans eller hennes utländska arbetsgivare inte har något fast driftställe i Finland.

Om ett utländskt företag inte har något fast driftställe i Finland har det inte heller någon förskottsinnehållningsplikt vad gäller lönen för arbetstagare som betalar skatt i Finland, utan arbetstagarna ska kontakta Skatteförvaltningen för att förskottsskatt ska påföras. Arbetsgivaren är dock skyldig att lämna in en årsanmälan.

Enskilda rörelseidkare eller yrkesutövare

Allmänna bestämmelser avgör om enskilda rörelseidkare eller yrkesutövare som är verkamma inom byggbranschen ska anses vara allmänt eller begränsat skattskyldiga. En företagare anses enligt inkomstskattelagen vara bosatt i Finland och därmed allmänt skattskyldig i Finland, om företagaren vistas här över sex månader, varvid tillfällig frånvaro inte anses medföra avbrott i vistelsen.

Med stöd av 10 § 2 punkten i inkomstskattelagen är inkomst som en enskild rörelseidkare eller yrkesutövare har förvärvat av verksamhet som har bedrivits i Finland inkomst som har förvärvats i Finland. Med stöd av nationell lagstiftning får Finland således beskatta även begränsat skattskyldiga privatföretagare inom byggbranschen för inkomst av verksamhet av detta slag som de har bedrivit här.

Skatteavtalen begränsar dock Finlands beskattningsrätt. I en situation där yrkesutövaren bor någon annanstans enligt skatteavtalet än i Finland har Finland i allmänhet beskattningsrätt bara om yrkesutövaren har en stadigvarande anordning eller ett fast driftställe här. Enligt skatteavtalen bildar byggnads- och installationsverksamhet ofta ett fast driftställe, om verksamheten pågår över en viss tid som anges i skatteavtalet, i allmänhet tolv månader. Enligt vissa skatteavtal krävs det dock inte att det bildas något fast driftställe.

Med stöd av t.ex. skatteavtalet med de nordiska länderna uppstår beskattningsrätt för Finland redan på grund av vistelse i 183 dagar. Enligt skatteavtalen med de Baltiska länderna kan en stadigvarande anordning uppkomma även på grundval av vistelse, om yrkesutövaren under en period av tolv successiva månader vistas i Finland i över 183 dagar.

För självständiga yrkesutövare inom byggbranschen uppstår således skyldighet att betala skatt i Finland för det första på grund av vistelse i sex månader, varvid han eller hon blir allmänt skattskyldig enligt nationell lagstiftning. För det andra gäller att om han eller hon enligt skatteavtalet inte ska anses vara bosatt i Finland, uppstår skattskyldighet på grund av att det finns en stadigvarande anordning eller ett fast driftställe eller på grund av vistelse.

När det gäller byggnads- och installationsverksamhet ska yrkesutövaren betala skatt i Finland när verksamheten har pågått den tid som anges i skatteavtalet. Tiden är oftast tolv månader. I de fall som nämns ovan har Finland beskattningsrätt på grund av vistelse när det enligt skatteavtalet gäller att vistelse över 183 dagar under en tolv månadersperiod skapar en stadigvarande anordning i Finland eller när skatteavtalet tillåter beskattningsrätt för Finland på grundval av vistelse av denna längd.

Begränsat skattskyldigas inkomst av ett fast driftställe beskattas i enlighet med lagen om beskattningsförfarande (1558/1995).

När det för yrkesutövaren bildas ett fast driftställe i Finland ska yrkesutövaren registreras i Finland och på ansökan införas i förskottsuppbörsregistret. En yrkesutövare kan införas i förskottsuppbörsregistret trots att han eller hon inte har något fast driftställe i Finland, om han eller hon kommer från ett land med vilket Finland har ingått ett skatteavtal.

Om Finland har beskattningsrätt på grund av annat än ett fast driftställe eller en stadigvarande anordning, är den begränsat skattskyldigas arbetsersättning från Finland inkomst på vilken det ska tas ut källskatt. Källskatt ska inte tas ut, om den begränsat skattskyldige har införts i förskottsuppbörsre-

gistret. Han eller hon ska då påföras förskottsskatt vid förskottsuppbörd.

1.2 Arbetarskyddslagen

Till arbetarskyddslagen (738/2002) fogades genom en lag som trädde i kraft vid ingången av februari 2006 en ny 52 a §, enligt vilken den byggherre som leder eller övervakar en gemensam byggarbetsplats är skyldig att se till att varje arbetstagare som arbetar på byggarbetsplatsen har ett synligt med fotografi försett id-kort (personkort) då arbetstagaren rör sig på arbetsplatsen. Av kortet ska framgå om den anställda är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande eller egenföretagare. Kortet ska innehålla namnet på arbetsgivaren.

Med byggherre avses i arbetarskyddslagstiftningen enligt 2 § 2 punkten i statsrådets förordning om säkerheten vid byggarbeten (205/2009) en person eller organisation som inleder ett byggprojekt eller någon annan som leder eller övervakar byggprojektet eller, om sådana inte finns, beställaren av byggprojektet.

Med den som i huvudsak genomför byggprojektet avses enligt 2 § 4 punkten i statsrådets förordning en av byggherren utsedd huvudentreprenör eller en arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten eller, om sådan inte finns, byggherren själv.

Enligt 2 § 1 punkten är det fråga om en gemensam byggarbetsplats, om flera än en arbetsgivare eller egenföretagare är verksamma på arbetsplatsen samtidigt eller efter varandra. I praktiken är nästan alltid flera arbetsgivares anställda verksamma på en byggarbetsplats. Det är därför ovanligt att det inte behövs några personkort på en byggarbetsplats. Skyldigheten är dock inte helt övergripande, utan byggarbetsplatser med en enda arbetsgivare omfattas inte.

De som tillfälligt transporterar varor till en byggarbetsplats behöver inte något personkort. Detsamma gäller dem som arbetar på ett bygge där en byggnad eller en del av en byggnad uppförs eller repareras för eget bruk för en privatperson som är byggherre.

1.3 Befolkningsdatasystemet

Befolkningsdatasystemet är ett allmänt riksomfattande basregister, som innehåller i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) föreskrivna uppgifter om personer, fastigheter, byggnader, lägenheter och lokaler samt om administrativa och andra motsvarande områdesindelningar. Syftet med befolkningsdatasystemet är att möjliggöra, genomföra och trygga samhällets funktioner och informationsförsörjning och att trygga möjligheterna för samhällsmedlemmarna att göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter. Magistraterna och Befolkningsregistercentralen bär det huvudsakliga ansvaret för befolkningsdatasystemet. Till deras behörighet hör bl.a. att se till att uppgifterna registreras i befolkningsdatasystemet.

Enligt 7 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster ska i befolkningsdatasystemet registreras uppgifter om finska medborgare och, om förutsättningarna för registrering enligt den lagen uppfylls, uppgifter om utländska medborgare.

När uppgifter om en person första gången registreras i befolkningsdatasystemet tilldelas personen automatiskt en personbeteckning ur befolkningsdatasystemet. Personbeteckningen är individuell och består av födelsetid, individuellt nummer och kontrollbeteckning. Det individuella numret särskiljer personer som är födda samma dag och innehåller information om en persons könstillhörighet.

Enligt 9 § 1 mom. ska uppgifter om utländska medborgare registreras i befolkningsdatasystemet, om dessa i Finland har hemkommun och bostad där enligt lagen om hemkommun (201/1994). Uppgifter om andra utländska medborgare kan registreras i befolkningsdatasystemet, om

1) dessa har en sådan tillfällig bostad i Finland som avses i lagen om hemkommun och registreringen är nödvändig för att de ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter när det gäller arbete, studier eller andra motsvarande omständigheter,

2) fullgörandet av skyldigheter enligt ett internationellt avtal som är bindande för Finland kräver det, eller

3) registreringen är nödvändig för att dessa medborgare ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter eller av andra motsvarande särskilda och motiverade skäl.

Enligt 2 mom. ska en utländsk medborgare lägga fram en motiverad begäran om registrering av uppgifterna hos den magistrat inom vars ämbetsdistrikt han eller hon uppger sig bo. Magistraten ska försäkra sig om den utländska medborgarens identitet med hjälp av ett giltigt resedokument eller någon annan motsvarande tillförlitlig handling.

Enligt 22 § kan utländska medborgare som vistas eller arbetar tillfälligt i landet framföra begäran om registrering av uppgifter förutom hos magistraten även hos en skattebyrå, Migrationsverket eller Folkpensionsanstalten. Den som tar emot begäran ska försäkra sig om tillförlitligheten hos de handlingar som visas upp som grund för registreringen av personuppgifterna så som bestäms i lagen. Mottagaren ska utan dröjsmål sända begäran och de personuppgifter och handlingar som lagts fram i samband med den till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den utländska medborgaren uppger sig bo, så att uppgifterna kan registreras i befolkningsdatasystemet.

En i 9 § 1 mom. 1 punkten avsedd grund för att uppgifter om en person som vistas tillfälligt i landet ska registreras i befolkningsdatasystemet bör också anses vara att registreringen behövs för fullgörandet av skyldigheterna i anslutning till beskattningen. Vistelse i landet en kortare tid än ett år har betraktats som tillfällig vistelse.

1.4 Skatteförvaltningens rätt att trots sekretess lämna uppgifter som behövs för verkställande av förskotts-innehållning

Beskattningshandlingar enligt lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) vilka gäller den skattskyldiges ekonomiska ställning eller av vilka framgår uppgifter om en identifierbar

skattskyldig ska vara sekretessbelagda, med de undantag som föreskrivs i lagen.

I lagen ingår flera bestämmelser med stöd av vilka Skatteförvaltningen trots sekretess får lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Enligt 17 § 1 mom. kan Skatteförvaltningen trots sekretesskyldigheten till arbetsgivaren lämna ut de uppgifter som arbetsgivaren behöver för att verkställa förskottsinnehållning i fråga om skattskyldiga som arbetsgivaren har preciserat.

Enligt 17 § 4 mom. kan Skatteförvaltningen trots sekretessbestämmelserna till serviceanvändare som identifierats med hjälp av det system för betalningstjänst- och deklarationservice för småarbetsgivare som är tillgängligt via ett allmänt datanät lämna ut sådana uppgifter om de av serviceanvändaren specificerade skattskyldiga som behövs för att verkställa förskottsinnehållning.

2 Bedömning av nuläget

2.1 Omfattningen av grå ekonomi inom byggbranschen

Enligt den av riksdagens revisionsutskott beställda utredningen "Suomen kansainvälistyvä harmaa talous" från 2010 var byggbranschen den klart största bland branscherna när det gäller grå ekonomi som uppdagats vid skattegranskningar. Enligt rapporten uppgick den grå ekonomi som uppdagats vid totalt 28 683 skattegranskningar åren 2003–2009 till sammanlagt 1,52 miljarder euro, varav byggbranschen stod för 286 miljoner euro. Inom branschen uppgick beloppet av löner som betalats svart till 168 miljoner euro och beloppet av förtäckta dividender till 72 miljoner euro.

De förlorade skatteintäkterna till följd av den ekonomiska gråzonen inom byggbranschen hör i hög grad samman med försummelse av arbetsgivarförpliktelserna. Enligt rapporten har den kalkylmässiga mängden inhemsk grå arbetskraft inom byggbranschen minskat i jämn takt de senaste åren till dryga 9 000 årsverken 2008, vilket motsvarade 360 miljoner euro i undanhållna inkomster.

Andelen utländsk arbetskraft, närmare 30 000 årsverken och ca 15 procent av den totala arbetskraften inom husbyggnadsbran-

schen, kvarstod enligt rapporten nästan oförändrad även under den ekonomiska recessionen. Enligt rapporten låter minst hälften av arbetskraften bli att betala skatt i Finland, vilket innebär att det kalkylerade beloppet av löner som inte beskattas här uppgår till åtminstone 400 miljoner euro per år. En del av den uteblivna beskattningen är förenlig med lagar och skatteavtal; en del beror på att Skatteförvaltningen nästan inte har några metoder för att effektivt övervaka utländska underentreprenörer som är verksamma här och deras löntagare.

Av rapporten framgår att i samband med att Byggnadsförbundet rf:s funktionärer gjorde kontrollbesök på byggarbetsplatserna uppdagades utländsk svart arbetskraft vid nästan 15 procent av kontrollbesöken, medan inhemsk svart arbetskraft uppdagades vid 2,5 procent av besöken. Dessa uppgifter ger vid handen att anlitandet av svart arbetskraft är koncentrerat till utländsk arbetskraft.

2.2 Om utmaningarna inom skattekontrollen

En stor mängd underentreprenader är kännetecknande för byggbranschen. Genom underentreprenader strävar huvudentreprenörerna efter flexibilitet och undviker att engagera egen arbetskraft. Långa underentreprenadkedjor är också ett typiskt drag. Byggherrarna och huvudentreprenörerna vet inte alltid ens vilka som arbetar i slutet av kedjan. Enligt de iakttagelser som gjordes i den utredning som nämns i det föregående sköter man mervärdesskatterna, arbetstagarnas förskottsinnehållningar och socialskyddsavgifterna fram till en bestämd länk i långa entreprenadkedjor, men mot slutet av kedjan händer det ofta att skyldigheterna försummas.

Skattekontrollen inom byggbranschen koncentreras till företag där man utifrån Skatteförvaltningens tillgängliga analysmetoder eller information från annat håll bedömer att det eventuellt kan förekomma försummelse av skyldigheterna i anslutning till beskattningen.

I fråga om arbetsgivarprestationer handlar det om löner som betalats svart och löner och lönebikostnader som undanhållits skattemyndigheterna.

På grund av den stora andelen utländsk byggarbetskraft är det en särskild utmaning att övervaka utländska arbetsgivare och anställda hos dem. I fråga om entreprenörer handlar det om att klarlägga om det kan anses att företaget har ett fast driftställe, varvid det jämföras med ett finskt företag vad gäller dess arbetsgivarförpliktelser. I fråga om arbetstagare består kontrollintresset i att klarlägga om arbetstagarna blir allmänt skattskyldiga i Finland på grund av sin vistelse här, varvid de ska betala skatt i Finland oavsett arbetsgivarens ställning.

En särskild fråga vid övervakningen av hyrd arbetskraft är att klarlägga om det handlar om genuin hyrd arbetskraft, varvid arbetet de facto utförs under ledning och övervakning av ett finskt användarföretag, eller om en underentreprenad.

Skatteförvaltningen har dåliga möjligheter att övervaka hur arbetstagare som är anställda hos utländska arbetsgivare i själva verket vistas i Finland, vilket leder till att sådana löneinkomster blir obeskattade i Finland som har betalats till arbetstagare som blivit allmänt skattskyldiga på grund av att de har vistats här i över sex månader. Skattekontrollen försvåras av att också skattekontrollen av deras arbetsgivare är betydligt svårare att genomföra än skattekontrollen av finska arbetsgivare.

Med undantag för uthyrningsarbete kan ett företag från en annan medlemsstat i Europeiska unionen börja tillhandahålla arbetstjänster här utan några anmälningar till Skatteförvaltningen i Finland. Bortsett från i exceptionella fall tas det inte heller ut någon källskatt på arbetsersättning som betalas för arbete som utförts i Finland, och arbetsersättning som betalats till ett företag uppges inte för Skatteförvaltningen.

Skatteförvaltningen har därför nästa inga möjligheter att kontrollera om företag av detta slag får ett fast driftställe i Finland eller om de blir skattskyldiga vid inkomst- eller mervärdesbeskattningen eller om de blir skyldiga att verkställa förskottsnehållning eller ta ut källskatt på de löner de betalat ut.

Skatteförvaltningen får inte heller uppgifter om dessa företags löntagare eller om de löner som betalats ut till dem för arbete som utförts i Finland. Möjligheterna att bedöma arten av

skattskyldighet för arbetstagarna eller att verkställa beskattning av dem är därmed mycket begränsade. Det har också förekommit fall där de löner som betalats för arbete som utförts här har fallit utanför beskattningen även i den stat där företaget har hemvist. Problemen i anslutning till övervakningen av utländska underentreprenörer inskränks inte enbart till förlusten av skatteintäkter, utan i typiska fall är situationen förenad även med försummelse inom arbetspensionsförsäkringen. Verksamheten vid företag som försummar sina förpliktelser snedvrider dessutom konkurrensläget på marknaden.

2.3 Raksa-projektet

År 2008 inledde Skatteförvaltningen det treåriga skattekontrollprojektet Raksa. Syftet med projektet är att öka konkurrensneutraliteten inom branschen, effektivisera övervakningen av utländsk arbetskraft, utöka samarbetet mellan myndigheter och ta fram nya arbetsmetoder som i realtid främjar övervakningen. Flera myndigheter samt arbetsgivar- och arbetstagarförbunden inom branschen deltar i projektet.

I samband med projektet gjorde man sammanlagt 2 182 skattegranskningar åren 2008—2010, och utifrån dem påfördes företagens förskottsnehållningar och arbetsgivarens socialskyddsavgifter till ett belopp av 51,1 miljoner euro och mervärdesskatt till ett belopp av 36,9 miljoner euro. Förtäckta dividender upptäcktes till ett belopp av 66,8 miljoner euro, och det föreslogs att företagets inkomster skulle utökas med 91,9 miljoner euro. Vid granskningarna konstaterade man att löner hade betalats svart till ett belopp av 147 miljoner euro. Dessutom avslöjades kvittohandel till ett värde av 68,6 miljoner euro. De debiterade skatterna uppgick till sammanlagt ca 135 miljoner euro.

2.4 Om frivilliga kontrollmetoder

Aktörer inom byggbranschen och myndigheterna har genom ömsesidiga frivilliga arrangemang infört metoder för att bekämpa grå ekonomi.

År 1996 kom organisationer med företrädare för arbetsgivare, entreprenörer och bestäl-

lare inom byggbranschen överens om ett frivilligt förfarande med anmälan av ackorduppgifter en gång i kvartalet. De undertecknande parterna rekommenderade sina medlemmar att i egenskap av beställare lämna Skatteförvaltningen en gång i kvartalet specificerande uppgifter om alla de underleverantörer till vilka de utbetalda ackordsummorna översteg 5 000 mk under kvartalet. Avtalet uppdaterades 2006. Syftet med avtalet har varit att lämna Skatteförvaltningen uppgifter om företag som är verksamma inom byggbranschen och om omfattningen av deras verksamhet för att användas som jämförelseuppgifter.

För upprätthållande av information om arbetstagare som arbetar på ett bygge har man inom byggbranschen tagit fram system för passerkontroll och har Byggnadsindustrin RT rf meddelat sina medlemmar anvisningar om förandet av en förteckning över passersedlar och om innehållet i förteckningen. Den som i huvudsak genomför byggprojektet beviljar passersedlar, dvs. rätt att vistas på byggarbetsplatsen. Enligt 13 § i statsrådets förordning om säkerheten vid byggarbeten ska den som i huvudsak genomför byggprojektet känna till vilka som arbetar på byggarbetsplatsen. Enligt 74 § i utlänningslagen (301/2004) ska huvudentreprenören, som ofta också är den som i huvudsak genomför byggprojektet, kontrollera grunderna för rätt att arbeta för de utlänningar som arbetar på bygget. Passersedelsförteckningarna har visat sig vara en viktig informationskälla för de övervakande myndigheterna. Utifrån förteckningen utreder inspektörerna för beställaransvar vilka företag som är verksamma på bygget och utreder utlänningsinspektörerna grunderna för rätt att arbeta för de utländska arbetstagarna.

Utnyttjande av passersedelsuppgifter för skattekontroll

Vissa företag har avtalat med Skatteförvaltningen om att de frivilligt sänder Skatteförvaltningen uppgifterna i passersedelsförteckningen. De jämförelseuppgifter som fås på detta sätt försöker man utnyttja vid skattekontroll som i så hög grad som möjligt sker i realtid. Målet är att upptäcka kunder i fråga

om vilka det krävs åtgärder och förmedla information till de enheter som handlägger kundens ärenden så att informationen kan användas vid beskattning och övrig skattekontroll. Jämförelseuppgifterna ger information om byggföretagets verksamhet och bidrar till att utforma en övergripande bild av företaget och dess arbetstagare. Genom att utnyttja jämförelseuppgifterna kan man minska skatteförlusterna till följd av grå ekonomi, förhindra att svart arbetskraft anlitas och förhindra verksamheten vid företag i den ekonomiska gråzonen.

Uppgifterna kan utnyttjas för att kontrollera betalningen av mervärdesskatt och arbetsgivarprestationer, för att vidta åtgärder i anslutning till förskottsuppbördsregistret, för att i realtid reagera på försummelse, för att bedriva indrivningssamarbete, för att trygga indrivnings- och utskökningsresultatet samt för att genomföra kontrollbesök och utskökningsverksamhet.

Med hjälp av jämförelseuppgifterna får man exakt och korrekt information också om utländska företag och arbetstagare samt om deras verksamhet i Finland. Med hjälp av uppgifterna kan man behandla, bedöma och fastställa kundernas ställning inom beskattningen, bildandet av ett fast driftställe, allmän och begränsad skattskyldighet samt behovet av registrering i registret över mervärdesskattskyldiga och i förskottsuppbördsregistret.

Utnyttjandet av jämförelseuppgifter och utformningen av arbetsmetoder i realtid gör det möjligt att utnyttja ett brett sortiment av metoder som kan bidra till att reducera den ekonomiska gråzonen och skatterisken. Metoderna har också en stor förebyggande effekt på den grå ekonomin.

2.5 Arbetarskyddslagen

Enligt motiveringen i regeringens proposition med förslag till lag om ändring av arbetarskyddslagen (RP 143/2005 rd) var syftet med skyldigheten att använda personkort framför allt att bekämpa den ekonomiska gråzonen inom byggbranschen. Det var svårt att använda de tillsynsmetoder som stod till förfogande för myndigheterna, eftersom de inte hade några uppgifter om de företag som

tillhandahöll tjänsterna eller om arbetstagar-
na. I kampen mot den ekonomiska gråzonen
hade man haft goda erfarenheter av det elek-
troniska passagekontrollsystem som frivilligt
hade tagits i bruk på byggarbetsplatser. En
elektronisk passersedel kan också innehålla
viktig information om kvalifikationer och ut-
bildning av relevans för arbets säkerheten för
innehavaren av passersedeln.

Åtgärdens effektivitet beror naturligtvis av
att skyldigheten verkligen också fullgörs.
Skyldigheten att övervaka åläggs byggher-
ren, och fullgörandet av skyldigheten är för-
enat med bestämmelserna om arbetarskydds-
förseelse i 63 § i arbetarskyddslagen. Enligt 2
mom. 2 punkten i den paragrafen ska en per-
son som avses i 52 a § och som uppsåtligt
eller av oaktsamhet underlåter att i kontrakt
som han eller hon ingår eller i övrigt med
tillgängliga medel uppfylla sin skyldighet i
fråga om personkort för arbetarskydds förse-
else dömas till böter.

Byggherren har både rätt och skyldighet att
i sina kontrakt med sina underentreprenörer
kräva att dessa ser till att skyldigheten full-
görs i fråga om sina arbetstagare på grundval
av arbetsgivarens rätt att leda arbetet. I enlig-
het med principen om avtalsfrihet kan bygg-
herren också i avtalet säkerställa att påfölj-
derna för en avtalsparts försummelse är till-
räckliga för att säkra effektiv övervakning.
Den nuvarande regleringen erbjuder därmed
de byggherrar som förhåller sig samvetsgrant
till målet att bekämpa den ekonomiska grå-
zonen möjligheter att fullgöra skyldigheten.

I samband med utskottsbehandlingen av
lagförslaget fästes dock avseende vid att
byggherrarna har mycket små möjligheter att
övervaka att entreprenörerna och deras ar-
betstagare följer skyldigheten att ha ett per-
sonkort med fotografi. Enligt de sakkunniga
som hade hörts borde skyldigheten gälla hela
entreprenadkedjan från början till slut så att
byggherrarna i egenskap av beställare tar an-
svaret för sin egen omsorgsplikt och i detta
syfte skriver in kravet på personkort i entre-
prenadkontrakten och så att entreprenörerna i
sin tur då är skyldiga att se till att deras ar-
betstagare använder personkortet. Entrepren-
örerna bör i likhet med byggherrarna straffas
med böter om de bryter mot skyldigheten.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet an-
såg i sitt betänkande (AjUB 12/2005 rd) det
vara angeläget att regeringen följer upp om
lagförslaget fullföljs på det sätt som är avsett
och om bestämmelsen resulterar i orimliga
situationer. Regeringen bör återkomma till
frågan om det finns anledning.

2.6 Föreslagna lagstiftningsåtgärder för att effektivisera kampen mot grå ekonomi inom byggbranschen

I statsrådets principbeslut av den 27 de-
cember 2009 om regeringens åtgärdsprogram
för minskande av ekonomisk brottslighet och
grå ekonomi 2010—2011 ingår 18 åtgärder
för att bekämpa grå ekonomi av vilka tre
hänför sig särskilt till byggbranschen och av
dem två till beskattningen.

Av åtgärderna enligt principbeslutet har
övergången till omvänd mervärdesskattskyldig-
het genomförts sedan ingången av april i
år. Än så länge finns det inte några uppgifter
om reformens konsekvenser för den ekono-
miska gråzonen.

I principbeslutet förutsatte statsrådet också
att finansministeriet under 2010 i samarbete
med Skatteförvaltningen och Byggnadsindu-
strin RT rf utreder möjligheterna att utöka
beställarens eller byggbranschens uppdrags-
givares anmälningsskyldighet till Skatteför-
valtningen till att omfatta uppgifter om ent-
reprenören och arbetarna på byggplatserna.
Skatteförvaltningens förhandsrapport om det-
ta färdigställdes 2010 och temat har tagits
upp i förhandlingarna mellan finansministe-
riet, Skatteförvaltningen och Byggnadsindu-
strin RT rf. Ett förslag som gäller detta ingår
också i det betänkande som nämns längre
fram och som getts av en arbetsgrupp tillsatt
av arbets- och näringsministeriet.

Av de 25 specificerade förslagen i riksdag-
ens revisionsutskotts betänkande "Insatser
mot den svarta ekonomin (globala aspekter
på den svarta sektorn i Finland)", ReUB
9/2010 rd - Ö 8/2010 rd, gällde i synnerhet
förslaget om skattenummer byggbranschen.

Revisionsutskottet förutsatte att regeringen
omedelbart vidtar åtgärder för att personkor-
ten på byggarbetsplatserna förses med skat-
tenummer. De flesta sakkunniga hade ansett
att ibruktagandet av skattenummer skulle

vara ett effektivt förfarande mot svartarbete bl.a. därför att det är lätt att övervaka. Enligt betänkandet borde skattnummer tilldelas alla finländska arbetstagare inom byggbranschen utan särskild ansökan. Utländska arbetstagare borde å sin sida ansöka om skattnummer så att skattemyndigheten får veta att personen i fråga börjar arbeta i Finland. De arbetstagare som inte har skattnummer ska inte få tillträde till byggarbetsplatser eller så ska huvudentreprenören eller byggherren avlägsna dem från arbetsplatsen. Revisionsutskottet instämde i arbetslivs- och jämställdhetsutskottets åsikt (AjUU 16/2010 rd) att personkortet med hjälp av skattnumret också kunde utnyttjas för att övervaka att arbetarskyddsbestämmelser och minimivillkor för anställningen följs.

I motivdelen i betänkandet nämnde utskottet också utvidgad anmälningsplikt för bygguppdragsgivarna som ett aktuellt utredningsobjekt.

Frågorna kring grå ekonomi inom byggbranschen hade en stark framtoning i den arbetsgrupp som arbets- och näringsministeriet tillsatte den 9 november 2010. I arbetsgruppen ingick också företrädare för social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet. Arbetsgruppen för beredning av åtgärder för bekämpning av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi inom byggbranschen samt hotell- och restaurangbranschen föreslog i sitt betänkande (Arbets- och näringsministeriets publikationer 17/2011) bl.a. att

— lagen om beskattningsförfarande kompletteras med bestämmelser om att en beställare som köper i mervärdesskattelagen (1501/1993) avsedda byggtjänster ska lämna Skatteförvaltningen sådana uppgifter om underentreprenören och beställarens entreprenadsummor till denne som behövs för skattekontrollen,

— till samma lag fogas bestämmelser om att den som i huvudsak genomför ett byggprojekt ska vara skyldig att varje månad lämna Skatteförvaltningen de uppgifter om arbetstagare och egenföretagare på byggarbetsplatsen som behövs för skattekontrollen och kontrollen av att arbetsgivarförpliktelseerna uppfylls,

— det i lagstiftningen om säkerheten vid byggarbeten föreskrivs att den som i huvud-

sak genomför ett byggprojekt ska vara skyldig att föra förteckning över arbetstagare och egenföretagare på byggarbetsplatsen,

— samma lagstiftning ändras så att den som i huvudsak genomför ett byggprojekt får faktiska befogenheter att uppfylla sina förpliktelser,

— bestämmelserna i 52 a § i arbetarskyddslagen ändras så personkortet ska vara försedd med ett skattnummer som identifierar personen, varvid födelsetiden finns på den fotoförsedda sidan och ett kontrollnummer på omstående sida,

— lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ändras så att Skatteförvaltningen för kontroll av passersedelsuppgifterna kan kontakta den som i huvudsak genomför ett byggprojekt och arbetsgivaren, om namnet och personbeteckningen för den som fått en passersedel inte stämmer överens med uppgifterna i Skatteförvaltningens register.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Reformerna under det första skedet

Enligt programmet för statsminister Jyrki Katainens regering ska kontrollen över anställningsfrågor och skattekontrollen inom byggbranschen effektiviseras genom att skattnummer på obligatoriska fotoförsedda personkort tas i bruk på byggena. Enligt regeringsprogrammet införs det inom byggbranschen dessutom en skyldighet att lämna Skatteförvaltningen uppgifter om anställda och entreprenörer. Enligt regeringsprogrammet kommer förslagen av arbets- och näringsministeriets arbetsgrupp att genomföras utgående från en beredning på trepartsbasis.

För att bekämpa den ekonomiska gråzonen inom byggbranschen föreslås i denna proposition i enlighet med regeringsprogrammet att man övergår till ett förfarande med skattnummer. På så vis försöker man säkerställa att var och en som kommer för att arbeta på en gemensam byggarbetsplats ingår i Skatteförvaltningens register innan arbetet påbörjas, vilket är en grundläggande förutsättning för skattekontrollen av arbetstagarna och deras arbetsgivare. Detta kommer att genomfö-

ras genom att arbetstagarens skattenummer enligt skattenummerregistret för byggbranschen framgår av det personkort som enligt arbetarskyddslagen är obligatoriskt på byggena. De som finns i Skatteförvaltningens databas och som Skatteförvaltningen således vet om ska få ett individuellt skattenummer av Skatteförvaltningen. Uppgifterna om en person ska antecknas i skattenummerregistret för byggbranschen på begäran av en arbetsgivare som är verksam inom byggbranschen eller på begäran av någon annan som utfärdar personkort eller på den berörda personens egen begäran. Skatteförvaltningen ska också på eget initiativ få föra in uppgifterna om en person i skattenummerregistret.

Med hjälp av skattenumret på personkortet ökar möjligheterna att identifiera arbetstagarerna på byggen där det finns flera arbetsgivare. Eftersom det blir lättare att utreda arbetstagarernas identitet ökar risken för att bli fast för anlitande av svart arbetskraft. Det blir också möjligt för andra aktörer på byggarbetsplatsen att utöva inofficiell övervakning. Åtgärdens verkan effektiviseras genom att det ansvar i fråga om övervakningen av användningen av personkort som för närvarande bara gäller byggherren utvidgas till att gälla arbetsgivaren i fråga om dennes anställda, samt den som i huvudsak genomför byggprojektet.

Enbart ibruktagandet av skattenummer möjliggör inte effektiv övervakning. Förfarandet med skattenummer utgör dock en välfungerande helhet tillsammans med det anmälningsförfarande i fråga om uppgifter om anställda och entreprenader som ingår i regeringsprogrammet och som kommer att genomföras senare. Anmälningsförfarandet beskrivs längre fram under punkt 3.2. Anmälningsförfarandet ger Skatteförvaltningen förutsättningar att nästan i realtid övervaka t.ex. hur länge utländska arbetstagare och utländska företag befinner sig i Finland och därmed när skattskyldighet uppstår.

Bestämmelser om skattenummer föreslås i den nya lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen. I den nya lagen föreskrivs också om den offentliga informationstjänst från vilken man via ett allmänt datanät ska kunna kontrollera att

skattenumret och personens namn stämmer överens.

Det är meningen att arbetstagaren själv ska kunna delge en arbetsgivare inom byggbranschen sitt skattenummer genom ett skattekort eller en annan handling på vilken skattenumret skrivs ut. Dessutom är det meningen att Skatteförvaltningen direkt ska kunna lämna arbetsgivaren, den som i huvudsak genomför byggprojektet eller den som utfärdar personkortet uppgift om skattenumret för en av arbetsgivaren namngiven person eller för flera av arbetsgivaren namngivna personer. För genomförandet av detta föreslås det att lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ändras så att det i lagen tas in bestämmelser om Skatteförvaltningens rätt att trots sekretess på begäran av en arbetsgivare inom byggbranschen eller av den som i huvudsak genomför byggprojektet som utfärdar personkort, lämna dem uppgift om den skattskyldiges skattenummer.

I Skatteförvaltningens datasystem specificeras fysiska personer med hjälp av personbeteckning. Med tanke på målen med reformen är det därför nödvändigt att de som omfattas av förfarandet med skattenummer har en finsk personbeteckning. Alla som är allmänt skattskyldiga i Finland har en personbeteckning. Reformen innebär att också de som kommer till Finland för att arbeta tillfälligt på en byggarbetsplats ska skaffa sig en finsk personbeteckning för att de ska få ett skattenummer på det personkort som alla som arbetar på en gemensam byggarbetsplats ska ha. Antalet personer som vistas tillfälligt i Finland och som behöver en personbeteckning kommer då att öka mångdubbelt. Det har ansetts att magistraterna med sina nuvarande personalresurser inte rimligtvis kommer att klara av att betjäna det betydligt större antalet kunder.

I samband med ansökan om personbeteckning ska man hos de sökande samla in uppgifter som behövs för skattekontrollen, och därför måste kunderna i vilket fall som helst hänvisas även till Skatteförvaltningen. Av dessa orsaker och eftersom tilldelningen av personbeteckning i huvudsak gagnar behov relaterade till skattekontroll och bekämpning av grå ekonomi är det ändamålsenligt att vissa uppgifter i anslutning till registeransvaret i

fråga om befolkningsdatasystemet vilka för närvarande hör till magistraternas uppgifter överförs på Skatteförvaltningen när det gäller personer som vistas tillfälligt i Finland. Begäran om registrering kan då behandlas och personbeteckning samt skattenummer tilldelas centraliserat och snabbt hos en och samma myndighet i samband med ett enda kundbesök. Ändringen är motiverad också med tanke på produktivitetsmålen för den offentliga förvaltningen.

Om behandlingen av begäran om registrering inte försnabbas, kommer utländska arbetstagare att bli tvungna att vänta till och med flera dagar eller rent av tre veckor innan de får ett tillbörligt personkort och kan börja arbeta på en byggarbetsplats. Det skulle innebära en uppenbar risk för att lagstiftningen i Finland kommer att anses stå i strid med artiklarna om frihet att tillhandahålla tjänster och fri rörlighet för arbetstagare i fördraget om Europeiska unionen. Den risken finns inte, om personbeteckningen och skattenumret tilldelas genast när personen besöker Skatteförvaltningen.

3.2 Senare åtgärder

Åtgärderna enligt denna proposition utgör den första etappen för de lagstiftningsåtgärder enligt regeringsprogrammet som hänför sig till bekämpning av grå ekonomi inom byggbranschen. Enbart ibruktandet av skattenummer möjliggör inte effektiv övervakning. Avsikten är dessutom att man i enlighet med regeringsprogrammet under 2013 på byggarbetsplatserna ska införa ett förfarande för anmälan om uppgifter om anställda och byggtreprenader. Ett sådant förfarande tillämpas i dagens läge på frivillig basis av en del av medlemsföretagen inom i första hand byggindustrins arbetsgivarorganisationer. Det är meningen att den som i huvudsak genomför ett byggprojekt på en byggarbetsplats varje månad ska lämna Skatteförvaltningen sådana uppgifter om anställda på bygget som behövs för skattekontrollen. Den som beställer byggtjänster ska lämna Skatteförvaltningen sådana uppgifter om underentreprenörer och sina betalningar till underentreprenörerna som behövs för skattekontrollen.

Målet är att en regeringsproposition med förslag till de ändringar av lagstiftningen som behövs för genomförandet av anmälningskyldigheten ska överlämnas 2012 efter det att bl.a. detaljerna kring omfattningen av anmälningskyldigheten har klarlagts. Innan reformen kan träda i kraft krävs det dessutom att datasystemen ändras både i de anmälningspliktiga företagen inom byggbranschen och vid Skatteförvaltningen som ska ta emot uppgifterna.

I ett senare skede blir det likaså aktuellt att bedöma vissa andra förslag av arbets- och näringsministeriets arbetsgrupp, bl.a. förslagen om att man i lagstiftningen om säkerheten vid byggarbeten bör föreskriva att den som i huvudsak genomför ett byggprojekt ska föra förteckning över anställda och egenföretagare på bygget och om att den som i huvudsak genomför ett byggprojekt bör få faktiska befogenheter att se till att förpliktelseerna enligt de bestämmelserna eller enligt bestämmelser någon annanstans i lagstiftningen uppfylls. En s.k. passersedelsförteckning över dem som arbetar på byggena är ett viktigt och oumbärligt verktyg inom förfarandet för anmälan om uppgifter om arbetstagare och vid övervakningen av anmälningskyldigheten. Förändring av förteckningen och tillräckliga sanktioner vid försummelse av förpliktelsen bör därför regleras genom lag. För närvarande regleras detta i 13 § 3 mom. i statsrådets förordning om säkerheten vid byggarbeten. Enligt momentet krävs det bara att den som i huvudsak genomför byggprojektet ska försäkra sig om att han eller hon känner till vilka arbetstagare och egenföretagare som arbetar på byggarbetsplatsen. I förordningen eller i lag finns däremot inte några bestämmelser om dokumentering av detta, vilket i praktiken också omöjliggör effektiv övervakning av skyldigheten.

Skyldigheten att ha personkort gäller inte på byggen där byggandet pågår med sikte på eget bruk för en privatperson som är byggherre. Enligt planerna ska förfarandet för anmälan om uppgifter om arbetstagare inte heller tillämpas direkt inom egnahemsbyggnad, där det dock har konstaterats att svarta entreprenader förekommer i vida kretsar. Det är meningen att man vid beredningen av övergången till ett förfarande för anmälan om

uppgifter om anställda och entreprenader samtidigt också ska utreda alternativ för ett anmälningförfarande som lämpar sig i anslutning till reparation och nybyggande för privatpersoner.

Den arbetsgrupp vid arbets- och näringsministeriet som nämns ovan föreslog att privatpersoner åläggs att lämna uppgifter om entreprenader och arbetstagare som anlitas för byggåtgärder där det krävs bygglov samt lämna uppgifter om de löner som betalats ut till dessa. Arbetsgruppen föreslog att övervakningen av anmälningförfarandet kombineras med inspektionen inför ibruktagandet på så vis att en byggnad inte får godkännas att tas i bruk, om ägaren inte har lagt fram utredning om att skyldigheten att lämna uppgifter har fullgjorts. För ett sådant förfarande krävs det att markanvändnings- och bygglagen (132/1999) ändras.

4 Förhållande till internationella fördrag

Förslagen innebär att arbetstagare och egenföretagare inom byggbranschen som inte har finsk personbeteckning ska anmäla sig hos Skatteförvaltningen innan de börjar arbeta på en gemensam byggarbetsplats. Skatteförvaltningen samlar in de uppgifter som behövs för att bedöma deras ställning i beskattningen och utfärdar en finsk personbeteckning. I det sammanhanget får arbetstagaren också ett skattenummer som ska framgå av det obligatoriska personkortet för dem som arbetar på en byggarbetsplats.

I artikel 49 i fördraget om Europeiska unionen förbjuds inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom gemenskapen beträffande medborgare i medlemsstater som har etablerat sig i en annan stat inom gemenskapen än mottagaren av tjänsten. Enligt artikel 50 får den som tillhandahåller en tjänst tillfälligt utöva sin verksamhet i den stat där tjänsten tillhandahålls på samma villkor som staten uppställer för sina egna medborgare.

Enligt Europeiska gemenskapernas domstols fasta rättspraxis innebär artikel 49 inte enbart ett förbud mot alla former av diskriminering på grund av nationalitet av en tjänsteleverantör som är etablerad i en annan medlemsstat, utan också mot alla inskränk-

ningar av friheten att tillhandahålla tjänster — även sådana inskränkningar som är tillämpliga utan åtskillnad på inhemska och utländska tjänsteleverantörer — om de för de tjänster som en tjänsteleverantör med säte i en annan medlemsstat lagligen tillhandahåller där, kan leda till att de förbjuds, hindras eller blir mindre tilltalande.

Friheten att tillhandahålla tjänster får endast begränsas av regler som motiveras av ett överordnat allmänintresse, och förutsatt att dessa regler tillämpas utan åtskillnad och att detta intresse inte redan skyddas av de regler som tjänsteleverantören är bunden av i etableringsstaten. Bland annat skyddet för arbetstagare är ett sådant överordnat allmänintresse. Ett sådant överordnat allmänintresse kan också vara förebyggande av kringgående av skatt och effektiv skattekontroll.

Tillämpningen av nationella regler i en medlemsstat på tjänsteleverantörer som är etablerade i en annan medlemsstat måste vara nödvändigt för att det eftersträfvade målet ska kunna uppnås, och de får inte gå utöver vad som är nödvändigt för detta.

Domstolen har även konstaterat att medlemsstaterna har rätt att kontrollera efterlevnaden av nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser när det gäller tillhandahållande av tjänster. Den har erkänt att inspektioner kan vara motiverade för att övervaka efterlevnaden av skyldigheter som grundar sig på tvingande hänsyn till allmänintresset.

De artiklar som nämns ovan omfattar bl.a. sådan utstationering av en arbetstagare på en arbetsplats som definieras i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster. Kommissionen har i sitt meddelande KOM(2007) 304 om övervakningen av genomförandet av direktivet granskat de kontrollåtgärder som medlemsstaterna tillämpar vid övervakningen av utstationering av arbetstagare (Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén - Utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster). Administrativa åtgärder av detta slag inrymmer bl.a. följande

krav: att på förhand göra en anmälan hos myndigheterna i den mottagande medlemsstaten, att låta registrera sig hos den behöriga myndigheten i den mottagande staten och att hålla tillgängliga anställningsrelaterade handlingar.

I meddelandet konstaterar kommissionen bl.a. så här: ”Behovet av förebyggande åtgärder och ändamålsenliga påföljder för att motverka illegal anställning och odeklarerat arbete, t.ex. i form av falskt egetföretagande är odiskutabelt.” Kommissionen betonar att vid valet av nationella metoder måste proportionalitetsprincipen iakttas, vilket bl.a. innebär att man måste ställa sig frågan om ett legitimt syfte kan uppnås med mindre begränsande men lika effektiva metoder.

I slutsatsen i meddelandet konstaterar kommissionen att många medlemsstater enbart förlitar sig på egna nationella åtgärder och instrument för att kontrollera tjänsteleverantörer, och detta på ett sådant sätt att det inte tycks stå i överensstämmelse med vare sig artikel 49 i fördraget eller med direktivet. Kommissionen fäster särskild uppmärksamhet vid vikten av ett bättre administrativt samarbete.

Bedömning

I synnerhet med tanke på det behov av kontroll som nu är aktuellt och där det är viktigt att identifiera dem som arbetar på byggarbetsplatserna och ge akt på vistelsetiden i Finland, vilken utgör grund för att skattskyldighet uppstår, har den utsändande medlemsstaten i praktiken obefintliga möjligheter att tillhandahålla information som gäller detta. Den information som behövs är tillgänglig endast genom övervakning av arbetstagarna och företagen på finska byggarbetsplatser. Till denna del kan kontrollfördelar således inte nås genom det samarbete mellan medlemsstaterna som kommissionen betonar.

Enligt de föreslagna bestämmelserna ska utländska företags utländska arbetstagare anmäla sig hos Skatteförvaltningen för att få personbeteckning och skattenummer, vilket kan anses inskränka arbetsgivarföretagets frihet att tillhandahålla tjänster. Enligt regeringen är de föreslagna åtgärderna dock klart förenliga med proportionalitetsprincipen.

Syftet med anmälningsskyldigheten är dels att identifiera kunden, dels att av kunden få de uppgifter som behövs för att bedöma hans eller hennes ställning inom beskattningen. Det är svårt att se vad som kunde tänkas vara en ännu enklare åtgärd för att syftet med regleringen ska kunna nås. Det är nödvändigt att utreda arbetstagarens identitet, och utgångspunkten kan inte heller vara att det räcker med att personen själv meddelar att han eller hon inte är skyldig att betala skatt i Finland.

Bestämmelserna ålägger arbetstagaren bara den skäligen skyldigheten att infinna sig vid ett verksamhetsställe inom Skatteförvaltningen för identifiering och att redogöra för sina planer, t.ex. den tid han eller hon har tänkt vistas i Finland. För att möjliggöra kontroll när man 2013 övergår till förfarandet med att månatligen lämna in uppgifter om de anställda kommer arbetstagarna att få en finsk personbeteckning i samband med att de besöker Skatteförvaltningen.

När det gäller personbeteckningen kommer utländska arbetstagare att ha samma ställning som de som är permanent bosatta i Finland. För tryggande av att övervakningen faktiskt är effektiv är det nödvändigt att de som befinner sig på en byggarbetsplats kan identifieras, vilket innebär att var och en måste ha ett tillbörligt personkort med fotografi.

5 Propositionens konsekvenser

5.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för företagen

De föreslagna ändringar kommer att öka de administrativa kostnaderna för de ca 48 000 företag som är verksamma inom byggbranschen. Kostnader uppkommer av att personkorten måste förnyas, av att skattenumrens riktighet måste kontrolleras och av att det dattainnehåll som behandlas utökas. Enligt Byggnadsindustrin RT rf:s beräkningar kommer förnyandet av personkorten att orsaka branschen kostnader om 4 miljoner euro. Insamling och behandling av uppgifter som behövs för att framställa personkorten och eventuella programvaruändringar beräknas medföra kostnader om 5 miljoner euro. Det

utvidgade ansvaret för att kontrollera användningen av personkort till att gälla även arbetsgivare och dem som i huvudsak genomför ett byggprojekt kommer till denna del att öka även dessa parters administrativa börda. Kostnaderna för övergången till förfarandet med skattenummer kommer dock att vara ganska obetydliga i jämförelse med kostnaderna för det anmälningsförfarande som genomförs senare.

När man under den andra etappen av reformen övergår till att lämna uppgifter om anställda och betalningar till underentreprenörer kommer de administrativa kostnaderna för företagen inom byggbranschen, i synnerhet för de företag som har ställning som den som i huvudsak genomför byggprojektet att öka betydligt. En del av dessa kostnader är av engångsnatur och en del är löpande utgifter. Kostnader av engångsnatur uppkommer bl.a. av ändringar i datasystemen, nya blanketter och anvisningar samt utbildning. Permanenta kostnader uppkommer av anställning av mer personal, underhåll av programvara och ökad fakturering från revisionsbyråer och utbildare.

Enligt Byggnadsindustrin RT rf:s beräkningar kommer förfarandet med lämnande av uppgifter om entreprenadsummor att medföra permanenta kostnader till ett belopp av 18 miljoner euro per år. Den största engångskostnaden orsakas av ändringsarbeten som gäller programvara, uppskattningsvis 10 miljoner euro.

Kostnaderna för förfarandet för lämnande av uppgifter om anställda beräknas bli betydligt högre. Anmälningskyldigheten kommer att gälla företag med ställning som den som i huvudsak genomför byggprojektet. Antalet sådana företag beräknas uppgå till ca 5 000. Kostnader uppkommer dock för alla arbetsgivare som är verksamma på en gemensam byggarbetsplats, av vilka den som i huvudsak genomför byggprojektet fortfarande får de uppgifter om varje arbetstagare som ska lämnas in till Skatteförvaltningen. Det har beräknats att det inom branschen uppkommer permanenta kostnader till ett belopp av ca 30 miljoner euro per år.

Den största engångskostnaden på grund av lämnandet av uppgifter om anställda, uppskattningsvis 35 miljoner euro, uppkommer

av ändringar av programvara och andra system. En del av beloppet hänförs till övergången till elektronisk passerkontroll, som beräknas vinna terräng i och med reformen. När det gäller ändringar av datasystemen grundar beräkningen sig på att kostnaderna per företag uppgår till 10 000 euro. De faktiska kostnaderna för varje företag kommer dock att variera och även bero av vilken grad av automatisering som används.

Den minskning av grå ekonomi inom byggbranschen som eftersträvas genom reformen kommer att ha en välgörande inverkan på konkurrensläget inom branschen och främja konkurrenskraften för ärliga företag och deras förutsättningar på marknaden. Reformen beräknas också ha positiva konsekvenser för inhemska företags möjligheter att erbjuda sysselsättning och för det inhemska sysselsättningsläget inom branschen. Det går dock inte att uppskatta de kvantitativa konsekvenserna.

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Effektivare skattekontroll av grå ekonomi inom byggbranschen kommer att höja inflödet av skatteintäkter från företag och anställda samt inflödet av arbetsgivarprestationer.

Enligt regeringsprogrammet strävar man med hjälp av det sjätte åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet, som kommer att föredras för riksdagen före utgången av 2011, enligt en försiktig beräkning efter att få in 300–400 miljoner euro per år i ökade skatter och socialförsäkringsavgifter och sådan vinning av brott som har återfåtts. En del av de målsatta merintäkterna kommer att nås genom att förfarandet med skattenummer tas i bruk samt genom att anmälningsförfarandet för uppgifter om anställda och entreprenader införs under 2013.

I bruktagandet av skattenummer och medvetenheten om övergången till anmälningsförfarandet under 2013 kommer i viss mån att återspeglas redan i inflödet av skatte- och avgiftsintäkter 2012. Det är befogat att anta att till den del grå ekonomi förekommer i samband med anlitan av utländsk arbetskraft kommer den skyldighet för utländska arbetstagare att anmäla sig hos Skatteförvalt-

ningen som hör samman med förfarandet med skattenummer att ha en förebyggande verkan.

Det förmodade förbättrade sysselsättningsläget för inhemsk arbetskraft inom byggbranschen kommer att minska de kostnader som skötseln av arbetslösheten medför för den ofrentliga ekonomin.

5.2 Konsekvenser för myndigheterna

Skattenummerreformen beräknas innebära att ca 32 000—35 000 nya utländska medborgare som arbetar tillfälligt i Finland kommer att registreras i befolkningsdatasystemet per år. Magistraterna kommer inte med sina nuvarande resurser att kunna fullgöra de betydligt växande registreringsuppgifterna som reformen medför i synnerhet i huvudstadsregionen.

Det är meningen att utländska medborgare som kommer för att arbeta tillfälligt i byggbranschen i Finland ska registreras vid verksamhetsställen inom Skatteförvaltningen. Detta krävs att kunderna effektivt hänvisas till att besöka Skatteförvaltningen i stället för magistraten.

När utländska medborgare som kommer för att arbeta tillfälligt i byggbranschen i Finland registreras uteslutande vid Skatteförvaltningen kommer magistraternas arbetsbörda att minska. Magistraternas arbetsbörda kommer dock antagligen att öka åtminstone i början av reformen på grund av medverkan i utbildningen för anställda vid Skatteförvaltningen samt på grund av praktisk rådgivning och information till Skatteförvaltningen samt uppdateringen av uppgifterna efter den första registreringen.

Befolkningsdatasystemet är ett allmänt riksomfattande basregister, och personuppgifterna i det är offentligt tillförlitliga. Uppgifterna används i vida kretsar i hela samhället. I samband med registreringen försöker man i så hög grad som möjligt försäkra sig om att de uppgifter som registreras är korrekta men också att samma person inte tidigare har registrerats i befolkningsdatasystemet med samma eller något annorlunda uppgifter. Risken för att samma person registreras på nytt accentueras när det är fråga om en utlänning vars namn kan ha stavats på olika sätt

eller till och med ha olika ordningsföljd i olika dokument.

När även Skatteförvaltningen vid sidan om magistraterna, som bär det huvudsakliga ansvaret för befolkningsdatasystemet, får rätt att i befolkningsdatasystemet registrera utländska medborgare som kommer för att arbeta tillfälligt i Finland, är det viktigt att se till att uppgifterna behåller samma höga kvalitet som för närvarande också efter det att reformen har genomförts. Man måste därför fästa särskild vikt vid att utbilda och instruera myndigheterna.

Skatteförvaltningens arbetsmängd kommer att öka betydligt på grund av de nya uppgifterna i anslutning till befolkningsregisterföringen liksom även på grund av de nya uppgifterna i anslutning till förfarandet med skattenummer och det anmälningsförfarande för uppgifter om anställda och entreprenader som genomförs senare, vilket kräver att man utformar nya förfaranden och satsar på att utnyttja uppgifterna i realtid under alla faser i beskattningen.

Kostnader för förvaltningen

Reformen kommer att medföra ansevärd kostnader för förvaltningen.

Befolkningsdatasystemet måste få en integrerad förbindelse med Skatteförvaltningens system så att Skatteförvaltningen kan registrera uppgifterna om utländska medborgare i befolkningsdatasystemet och i realtid får veta vilken personbeteckning personen i fråga har tilldelats. Ändringarna i datasystemen kommer att medföra kostnader för Skatteförvaltningen till ett belopp av uppskattningsvis 210 000 euro och för Befolkningsregistercentralen 60 000 euro redan för programändringen för Skatteförvaltningen.

Skattenummerregistret och genomförandet av informationstjänsten i anslutning till det kommer att medföra anläggningskostnader för Skatteförvaltningen till ett belopp av uppskattningsvis 200 000 euro.

Utbildningen för myndigheterna, instruerandet och den fortlöpande kvalitetskontrollen kommer att medföra ett personalresursbehov för Befolkningsregistercentralen motsvarande två årsverken, dvs. 160 000 euro.

Den växande registreringen av utlänningar i befolkningsdatasystemet medför behov av att utveckla identifieringsfunktionerna i befolkningsdatasystemet för att det ska kunna säkerställas att uppgifterna är integrerade och tillförlitliga. Likaså måste man ta fram programtjänster som behövs för att åtgärda eventuella fel i samband med registreringen. Dessa beräknas medföra kostnader till ett belopp av 900 000 euro. Utvecklandet av identifieringslösningar och lösningar för att åtgärda fel i befolkningsdatasystemet kommer att medföra behov av tilläggsresurser motsvarande två årsverken.

Utöver datasystemskostnaderna, sammanlagt 960 000 euro, kommer Befolkningsregistercentralen att behöva personalresurser för planeringen av införandet av det nya förfarandet, för genomförandet av ändringarna i datasystemen samt för utbildningen av personalen vid Skatteförvaltningen samt för uppgifterna i anslutning till handledning motsvarande uppskattningsvis sammanlagt fyra årsverken, dvs. 320 000 euro.

Deltagande i planeringen av införandet av det nya systemet, medverkan i utbildningen för anställda inom Skatteförvaltningen, fortlöpande rådgivning för anställda inom Skatteförvaltningen och uppdatering av uppgifterna efter den första registreringen medför att magistraterna behöver tilläggsresurser som motsvarar sammanlagt fyra årsverken, varav behovet av ett tillägg som motsvarar ett årsverke är permanent.

För Skatteförvaltningen kommer övergången till förfarandet med skattenummer förutom datasystemskostnaderna att medföra ett årligt resursbehov motsvarande 8,5 årsverken, vilket orsakas av skyldigheterna att vägleda utländska arbetstagare som anmäler sig hos Skatteförvaltningen, att ta emot uppgifter som samlas in i samband med anmälan och att registrera uppgifterna i Skatteförvaltningens register, att registrera nödvändiga uppgifter i befolkningsdatasystemet samt att tillhandahålla och sända kunderna de handlingar de behöver. Som kostnader av engångsnatur medför reformen ett resursbehov motsvarande fem årsverken med anledning av bl.a. rådgivning och utbildning.

Övergången till förfarandet med anmälan av uppgifter om anställda och entreprenader

planenligt under 2013 kommer att medföra datasystemskostnader för Skatteförvaltningen till ett belopp av 4,2 miljoner euro.

Efter det att anmälningsförfarandet har införts kommer man inom skattekontrollen att utnyttja också de uppgifter om utländska arbetstagare som erhållits när de anmält sig hos Skatteförvaltningen. Utan de fem årsverken av engångsnatur som nämns ovan beräknas det permanenta årliga personalresursbehovet efter övergången till anmälningsförfarandet på det hela taget motsvara 109 årsverken. Behov av tilläggsresurser orsakas i synnerhet av skattekontrollen och behandlingen av ändringsansökningar i samband med verkställandet av den ordinarie beskattningen och skattegranskningarna. Det resursbehov som krävs har beräknats motsvara 87,5 årsverken.

Av datasystemskostnaderna hänförs 4 410 000 euro och av behovet av personalresurser 20 årsverken, dvs. 1 000 000 euro, till år 2012.

I statens budgetproposition 2012 har Skatteförvaltningens kostnadsökning tagits till hänsyn i måttenhet av verksamhetens omkostnader (moment 28.10.01). De ökade kostnader orsakas av de ovannämnda kostnaderna till Skatteförvaltningen samt de kostnader som grundandet av skatteskuddsregister för övervakning av utredningspliktens uppfyllelse åstadkommer i sammanlagt på 6,2 miljoner euro.

6 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet, Skatteförvaltningen och Befolkningsregistercentralen.

Propositionen sändes på remiss till följande myndigheter och organisationer: justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, Skatteförvaltningen, Befolkningsregistercentralen, Folkpensionsanstalten, Migrationsverket, Dataombudsmannens byrå, magistraten i Helsingfors, magistraten i Esbo, magistraten i Vanda, magistraten i Villmanstrand, magistraten i Åbo, magistraten i Vasa, magistraten i Norra Österbotten, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Östra

Finland, Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry, Finlands näringsliv rf, Suomen Isännöintiliitto ry, Centralhandelskammaren, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Byggnadsförbundet rf, Byggnadsindustrin RT rf, Byggandets Kvalitet BYKVA rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Suomen Asiakastieto Oy, Finlands Fastighetsförbund rf, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Egnahemsförbund rf, Suomen Tilajaavastuu Oy, Företagarna i Finland rf, Skattebetalarnas Centralförbund rf och Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry.

Det som framförts i remissyttrandena har beaktats vid den fortsatta beredningen i mån av möjlighet.

I samband med den fortsatta beredningen har man dessutom fört förhandlingar med ju-

stitieministeriet, vars ändringsförslag har beaktats.

De föreslagna ändringarna av arbetarskyddslagen har behandlats av Delegationen för beredning av arbetarskyddsföreskrifter.

Föredragningstillstånd från social- och hälsovårdsministeriet har erhållits för de föreslagna ändringarna av arbetarskyddslagen, som hör till social- och hälsovårdsministeriets verksamhetsområde.

7 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen

1 §. *Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning.* I lagen föreskrivs om ett nytt förfarande som innebär att de som arbetar inom byggbranschen ska tilldelas ett skattenummer som identifierar dem. Skattenumret ska antecknas på det personkort som avses i 52 a § i arbetarskyddslagen. De som arbetar på en gemensam byggarbetsplats ska ha ett synligt personkort. I lagen föreslås bestämmelser om skattenummerregistret för byggbranschen, som ska innehålla personuppgifter, samt bestämmelser om datainnehållet i registret, om offentligheten för uppgifterna och om annan behandling av uppgifterna i registret.

I 2 mom. föreskrivs om tillämpningen av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och personuppgiftslagen (523/1999) på offentligheten för, utlämnandet av och behandlingen av uppgifterna i skattenummerregistret.

I 3 mom. föreslås en hänvisningsbestämmelse som gäller antecknande av skattenum-

ret på det personkort som ska bäras på gemensamma byggarbetsplatser.

2 §. *Tilldelande och behandling av skattenummer.* Skattenumret ska i likhet med personbeteckningen vara en individuell kod som innehåller en nummerserie med tolv siffror. Det kommer inte att gå att räkna ut eller sluta sig till personens personbeteckning på basis av skattenumret.

Ett skattenummer ska kunna registreras för var och en som registrerats i Skatteförvaltningens klientdatabas. I 4 § 2 mom. föreslås bestämmelser om antecknande av skattenummer i skattenummerregistret för byggbranschen.

Skattenumret ska vara permanent, vilket innebär att det säkerställs att en persons skattenummer inte ändras om uppgifterna om honom eller henne efter avförande ur skattenummerregistret förs in i det registret på nytt.

Enligt 2 mom. ska Skatteförvaltningen ha rätt att lämna ut uppgift om skattenummer genom att anteckna numret på skattekortet eller någon annan handling så att numret kan antecknas i skattenummerregistret eller användas när ett personkort framställs.

3 §. *Ändamålet med skattenummerregistret för byggbranschen.* Personuppgifterna i registret ska kunna användas för att kontrollera riktigheten hos personkorterna för dem som är

verksamma inom byggbranschen. På så vis kan t.ex. andra anställda och arbetsgivare på ett bygge kontrollera att det namn som finns på det synliga personkortet för dem som arbetar på bygget motsvarar uppgifterna i Skatteförvaltningens register.

Registeruppgifterna ska också kunna användas för att övervaka arbetstagarnas och arbetsgivarnas beskattningsrelaterade förpliktelser. Om t.ex. ett företag på bygget misstänker att ett konkurrerande företag anlitar svart arbetskraft och informerar Skatteförvaltningen om sina iakttagelser om det konkurrerande företagets anställdas arbete på bygget genom att identifiera arbetstagarna med hjälp av skattenumret, kan Skatteförvaltningen t.ex. för att förbereda skattegranskning eller beskattning enligt uppskattning kontrollera personens identitet utifrån skattenumret.

Den möjlighet att effektivare än tidigare identifiera innehavaren av ett personkort som skattenumret medför och den fria möjligheten att kontrollera erbjuder t.ex. andra arbetstagare och arbetsgivare på bygget ett instrument för att säkerställa att Skatteförvaltningen känner till den som innehar ett personkort. Detsamma gäller arbetsmarknadsorganisationernas tjänstemän som utför inspektioner på byggena utan myndighetsbefogenheter. Den fria kontrollmöjligheten minskar också i betydande grad behovet av myndighetstillsyn och gör det möjligt att använda de njudda resurserna på ett ändamålsenligare sätt.

Kontrollmöjligheten beräknas ha en betydande förebyggande effekt. Medvetenheten om detta kommer också att effektivisera det förfarande med månatligt lämnande av uppgifter om anställda som kommer att införas senare. En arbetsgivare som lämnar in en felaktig anmälan tar medvetet en risk som innebär att Skatteförvaltningen får kännedom om motstridigheten mellan de uppgifter som arbetsgivaren lämnat å ena sidan och iakttagelserna av arbetstagarens vistelse på bygget å andra sidan.

4 §. Uppgifter som införs i skattenummerregistret för byggbranschen. I skattenummerregistret ska antecknas namnet på den fysiska person som ska registreras, personens finska personbeteckning och det skattenummer som tilldelats honom eller henne. Uppgifterna om

en person antecknas i skattenummerregistret i enlighet med 2 mom. på personens egen begäran eller på begäran av hans eller hennes arbetsgivare som är verksam inom byggbranschen eller på begäran av den som i huvudsak genomför byggprojektet och utfärdar personkortet. Arbetsgivaren eller den som i huvudsak genomför byggprojektet och utfärdar personkortet kan framföra begäran t.ex. samtidigt som denne begär att Skatteförvaltningen i enlighet med den föreslagna ändringen av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ska lämna ut uppgift om arbetstagarens skattenummer. För att uppgifterna ska lämnas ut krävs det naturligtvis att den som begär uppgifterna har identifierats på tillbörligt sätt.

Skatteförvaltningen ska också på eget initiativ få föra in uppgifter i registret. Den möjligheten behövs t.ex. i de fall där en utlänning som kommer till Finland för att arbeta inte känner till kraven enligt lagstiftningen i Finland. Skatteförvaltningen kan få grund för att göra registeranteckningar på eget initiativ också i samband med det förfarande med månatliga anmälningar som genomförs senare, om det av de uppgifter som den som i huvudsak genomför byggprojektet lämnat framgår att en person som av någon anledning inte har införts i registret har arbetat på bygget.

I praktiken kommer skattenumret i de flesta fall att tillkännages arbetsgivaren elektroniskt som direktöverföring från Skatteförvaltningen i enlighet med den föreslagna ändringen av 17 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter. Ett alternativt förfarande möjliggörs av att skattenumret i enlighet med 2 § 2 mom. antecknas på arbetstagarens skattekort, från vilket en arbetsgivare inom byggbranschen kan överföra det till personkortet. Om kortet utfärdas av någon annan än arbetsgivaren, ska arbetsgivaren eller arbetstagaren lämna den som utfärdar kortet information om skattenumret. Egenföretagare får på samma sätt information om sitt skattenummer utifrån skattekortet, som tillhandahålls näringsidkare också när de inte lönearbetar.

Om det handlar om en utlänning som kommer till Finland för att arbeta och som inte har något skattenummer, är det mening-

en att förfarandet ska ordnas så att den utländska arbetstagaren ska anmäla sig vid ett verksamhetsställe inom Skatteförvaltningens innan arbetet inleds. På verksamhetsstället identifierar man honom eller henne utifrån resedokumentet, samlar in uppgifter som behövs för att utreda hans eller hennes ställning vad gäller beskattning och säkerställer man att uppgifter om honom eller henne inte tidigare har registrerats i befolkningsdatasystemet. Uppgifterna om personen registreras i befolkningsdatasystemet och han eller hon införs i Skatteförvaltningens klientdatabas och i skattenummerregistret. Han eller hon tilldelas ett skattenummer som meddelas honom eller henne med ett dokument som han eller hon kan använda för att påvisa sitt skattenummer för den som utfärdar ett personkort.

Bestämmelserna hindrar inte att förfarandena utvecklas t.ex. så att uppgifter om arbetstagare från utlandet sänds elektroniskt redan på förhand, innan arbetstagarna personligen besöker ett verksamhetsställe inom Skatteförvaltningen.

Utländska arbetstagare som betraktas som allmänt skattskyldiga i Finland ska få ett skattekort eller, om också arbetsgivaren är utländsk, påföras förskottsskatt som självant ska betalas vid förskottsuppbörd. Begränsat skattskyldiga arbetstagare ska få ett källskattekort, påföras förskottsskatt eller, om de inte är skyldiga att betala skatt i Finland, få ett separat intyg av vilket framgår skattenummer och personens namn i enlighet med Skatteförvaltningens register. Självständiga yrkesutövare ska påvisa sitt skattenummer med hjälp av ett källskattekort, utredning om införande i förskottsuppbörsregistret eller ett separat intyg. Arbetsgivaren eller någon annan som utfärdar personkort ska framställa ett personkort för den utländska arbetstagaren. Av kortet ska framgå skattenummer och personens namn i enlighet med det dokument som fås av Skatteförvaltningen. På detta sätt försöker man säkerställa att personens namn på personkortet, i passersedelsförteckningarna och i övriga dokument inte till följd av t.ex. olika translittereringsregler stavs annorlunda än i Skatteförvaltningens register.

5 §. Lämmande av uppgifter ur skattenummerregistret för byggbranschen. Den enda användningen av skattenumret är förenad med personkortet på byggarbetsplatserna. I övrigt kommer skattenumret inte att ge upphov till några rättigheter eller skyldigheter. Skattenumret kommer inte att ge någon som helst ny information om den till vilken det har tilldelats utöver det uppenbara faktum att personen i fråga har en finsk personbeteckning och att han eller hon i enlighet med den föreslagna lagstiftningen ingår i Skatteförvaltningens register. Det finns därför ingenting som hindrar att vem som helst kan kontrollera om en person som han eller hon känner har ett visst skattenummer som är synligt på personkortet. Den som kontrollerar informationen och som har haft möjlighet att se personkortet måste redan utifrån den iakttagelsen veta att det handlar om en person som arbetar på byggarbetsplatsen. Kännedom om det skattenummer som framgår av kortet ger således i själva verket inte heller någon ny information om personens yrke. I praktiken är det naturligtvis möjligt att kontrollera skattenumret på basis av iakttagelser på ett bygge och då i första hand för dem som har tillträde till arbetsplatsen.

Enligt paragrafen ska var och en via registrets offentliga informationstjänst på basis av en registrerad persons för- och efternamn samt skattenummer kunna kontrollera om personen och skattenumret finns i skattenummerregistret. Via tjänsten går det däremot inte bara på basis av skattenumret att utreda personens namn eller på basis av namnet personens skattenummer. Tjänsten kommer inte heller att kunna användas för att ta reda på en viss persons personbeteckning eller vad den som har en viss personbeteckning heter.

Om tjänsten meddelar att personens namn och skattenummer inte motsvarar uppgifterna i Skatteförvaltningens register, kan orsaken vara att namnet eller skattenumret har skrivits in felaktigt eller i en form som inte motsvarar Skatteförvaltningens registeruppgifter. Det här kan klaras upp genom att uppgifterna skrivs in i den form de framgår av den handling som kunden fått från Skatteförvaltningen. En alternativ orsak till att uppgifterna inte

stämmer kan i första hand vara att handlingen har förfalskats.

Om kontrollen av uppgifterna misslyckas ska personen inte tilldelas något personkort. Han eller hon ska i stället hänvisas till ett verksamhetsställe inom Skatteförvaltningen.

6 §. Avförande av uppgifter ur skattenummerregistret för byggbranschen. Vid reglering av personregister ska lagringstiden för uppgifterna i personregistret beaktas. Utgångspunkten är att uppgifterna om en person ska avföras ur skattenummerregistret på personens begäran, om han eller hon lägger fram utredning över att han eller hon inte längre är verksam inom byggbranschen. En sådan utredning kan vara t.ex. utredning om övergång till anställning vid ett företag med verksamhet inom en annan bransch.

Avförande ur registret kan däremot inte komma i fråga på begäran av arbetsgivaren eller någon annan som ursprungligen begärt att uppgifterna om personen ska registreras. Även om de personkort på vilka skattenumret antecknas gäller särskilt för varje arbetsgivare, är skattenumret alltid personligt och har betydelse framför allt för arbetstagaren själv. Det är därför inte befogat att arbetsgivaren eller någon annan som begärt registrering ska få rätt att begära att uppgifterna om en person ska avföras ur skattenummerregistret. Endast arbetstagaren själv har förutsättningar att bedöma om han eller hon behöver skattenumret t.ex. efter att anställningen har upphört.

Utöver den föreslagna 6 § ska personuppgiftslagens bestämmelser om lagring av personuppgifter tillämpas. Enligt 9 § 2 mom. i personuppgiftslagen ska den registeransvarige se till att föråldrade personuppgifter inte behandlas. Enligt 29 § i den lagen ska den registeransvarige utan obefogat dröjsmål på eget initiativ eller på yrkande av den registrerade rätta, utplåna eller komplettera en personuppgift som ingår i ett personregister och som med hänsyn till ändamålet med behandlingen är oriktig, onödig, bristfällig eller föråldrad.

Skatteförvaltningen kan således också på eget initiativ avföra föråldrade uppgifter om en person ur skattenummerregistret. I detta syfte kan man använda de uppgifter som samlas genom det förfarande för månatligt lämnande av uppgifter om arbetstagare som

kommer att införas under nästa etapp av reformen. Om anmälningsuppgifter inte kommer in under längre tid kan man sluta sig till att anteckningarna om en person i skattenummerregistret är föråldrade. På grund av att arbetstagare inom byggbranschen ofta drabbas av arbetslöshetsperioder, ibland ganska långa sådana, är en sådan slutsats dock inte befogad t.ex. på grundval av utblivna anmälningar för perioder som omfattar bara några månader.

7 §. Ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 15 december 2011. Om ikraftträdandet av 4 § 2 mom. 1 och 2 punkten och 5 § bestäms senare genom förordning av statsrådet.

1.2 Arbetarskyddslagen

52 a §. Personkort för personer som arbetar på gemensamma byggarbetsplatser. Det föreslås att paragrafen ändras så att skyldigheten att svara för att arbetstagarna har ett med fotografi och skattenummer försett personkort (personkort) gäller hela entreprenadkedjan. Byggherrarna i egenskap av beställare av byggarbetet ska fortfarande ansvara för sin omsorgsplikt. Byggherrarna, huvudentreprenörerna och övriga som i huvudsak genomför byggprojektet ska fullgöra sin skyldighet i fråga om personkort genom att i sina kontrakt ta in ett krav som gäller det.

Avtalsparterna ingår inte nödvändigtvis alltid skriftliga kontrakt. Skyldigheten bör därför kunna fullgöras även med andra för den aktuella parten tillgängliga medel. Ett sådant annat medel kan vara t.ex. ett system för passerkontroll, där det krävs ett tillbörligt personkort för att man ska få tillträde för att arbeta på byggarbetsplatsen.

Byggherrarna, huvudentreprenörerna och andra som i huvudsak genomför byggprojektet ska dessutom övervaka att de som arbetar på bygget har det personkort som förutsätts i bestämmelsen och att det används korrekt. Med stöd av 13 § 3 mom. i statsrådets förordning om säkerheten vid byggarbeten ska den som i huvudsak genomför byggprojektet, med vilken i förordningen avses en huvudentreprenör, en arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten eller, om sådan inte finns, byggherren själv, försäkra

sig om att han eller hon känner till vilka arbetstagare och egenföretagare som arbetar på byggarbetsplatsen. Arbetsgivarna ska beträffande sina anställda och egenföretagarna för sin del ge nödvändig information om arbetet på byggarbetsplatsen till den som i huvudsak genomför byggprojektet.

I 13 § 4 mom. i statsrådets förordning förutsätts att den som i huvudsak genomför byggprojektet fortgående ger akt på bl.a. att de arbetsgivare och egenföretagare som arbetar på byggarbetsplatsen fullgör sina skyldigheter. Därmed har huvudentreprenören och någon annan som är den som i huvudsak genomför projektet en reell möjlighet, men också skyldighet, att övervaka att personkort finns och används korrekt på bygget. Byggherren kan överlåta övervakningen av användningen av personkort till huvudentreprenören eller någon annan som är den som i huvudsak genomför byggprojektet, men då måste man ha kommit överens om att skyldigheten överförs. Det ligger i byggherrens intresse att se till att innehållet i överenskommelsen kan påvisas vid behov.

Enligt förslaget ska den som är arbetsgivare för arbetstagare som arbetar på en gemensam byggarbetsplats å sin sida vara skyldig att svara för att arbetstagarna har ett sådant personkort som förutsätts i paragrafen och att kortet är synligt när arbetstagarna rör sig på arbetsplatsen. Arbetsgivaren har i enlighet med sina befogenheter rätt att meddela anvisningar och föreskrifter om användningen av personkortet, vilka arbetstagarna ska följa i enlighet med 18 § i arbetarskyddslagen. Förutom att meddela anvisningar och föreskrifter om användningen av personkort ska arbetsgivaren också i praktiken övervaka att arbetstagarna använder personkortet korrekt. Om arbetsgivaren ingår ett avtal om en underentreprenad ska kravet på användning av personkort ingå också i det avtalet eller ska detta skötas med något annat för arbetsgivaren tillgängligt medel. I 53 § i lagen föreslås bli bestämt om egenföretagares skyldighet att använda personkort på gemensamma byggarbetsplatser.

För att de obligatoriska personkortet på byggena ska kunna utnyttjas för skattekontroll som gäller arbetstagarna föreslås det att paragrafen ändras så att personkortet förutom

nuvarande uppgifter också ska innehålla arbetstagarens skattenummer enligt skattenummerregistret för byggbranschen.

På basis av nummerserien på kortet kan tillsynsmyndigheterna liksom också alla andra som arbetar på byggarbetsplatsen sluta sig till att arbetstagaren ingår i Skatteförvaltningens register och i händelse av försumelse vidta åtgärder som står till buds. Utifrån nummerserien kan arbetstagarna också identifieras på ett entydigt sätt.

Undantagen från omsorgsplikten kvarstår oförändrade. De som tillfälligt transporterar varor till en byggarbetsplats behöver inte något personkort. Detsamma gäller dem som arbetar på ett bygge där en byggnad eller en del av en byggnad uppförs eller repareras för eget bruk för en privatperson som är byggherre. Den reglering som föreslås i denna proposition kommer således inte att bli tillämplig på egnahemsbyggare eller privatpersoner som uppför en fritidsbostad.

I 63 § föreskrivs om hot om straff vid försummelse av omsorgsplikten.

53 §. Egenföretagares skyldigheter på gemensamma arbetsplatser. Det föreslås att en ny 4 punkt fogas till paragrafen. Genom den nya punkten åläggs egenföretagare skyldighet att följa bestämmelsen om användning av personkort på gemensamma byggarbetsplatser. En egenföretagare som arbetar på en gemensam byggarbetsplats ska således fullgöra skyldigheten att ha ett personkort enligt 52 a § synligt när han eller hon rör sig på bygget.

63 §. Arbetarskyddsförseelse. Fullgörandet av skyldigheterna för olika parter i entreprenadkedjan när det gäller personkort på gemensamma byggarbetsplatser bör förenas med hot om straff. Det föreslås att det hot om straff som skyldigheten att följa bestämmelserna är förenad med ska utsträckas till att förutom byggherren också gälla huvudentreprenören eller någon annan som är den som i huvudsak genomför byggprojektet, arbetsgivaren eller egenföretagaren. Det nuvarande innehållet i 63 § 2 mom. 2 punkten, som gäller hot om straff, medger att hotet om straff rör även andra aktörer i entreprenadkedjan än byggherrarna, vilket innebär att ordalydelsen i den punkten inte behöver ändras.

Omsorgsplikten är inte obegränsad. Den ansvariga eller de ansvariga ska ha faktiska möjligheter att fullgöra skyldigheten. Huvudentreprenörens ansvar eller ansvaret för någon annan som är den som i huvudsak genomför byggprojektet kan utgå om den som i huvudsak genomför byggprojektet inte har haft faktiska möjligheter att med tillgängliga medel svara för att de som arbetar på byggarbetsplatsen har tillbörliga personkort. Så kan det förhålla sig t.ex. i samband med sidoentreprenader. Då kan antingen byggherren och dennes avtalspartner eller bara den sistnämnda ansvara för underlåtelse att fullgöra skyldigheten. Byggherrens ansvar beror av vad som i ett eventuellt avtal har krävts av avtalspartnern eller hurdana åtgärder som annars har genomförts för att säkra användningen av personkort. Ansvarsfrågan är tydligare för en arbetsgivare som är avtalspartner och för en egenföretagare. En arbetsgivare ska för sina anställda och en egenföretagare för egen del på en gemensam byggarbetsplats se till att personkort används på det sätt som avses i 52 a § även om det i ett eventuellt avtal inte har krävts att personkort ska användas på byggarbetsplatsen.

För att skapa större klarhet i egenföretagares ansvar föreslås det att rekvisitet för arbetarskyddsförseelse kompletteras genom att en ny 3 punkt fogas till 2 mom. Den nya punkten gäller egenföretagare som underlåter att fullgöra skyldigheten att använda personkort på en gemensam byggarbetsplats. En egenföretagare ska kunna dömas till straff för arbetarskyddsförseelse, om han eller hon under sitt arbete på en gemensam byggarbetsplats underlåter att ha det personkort som avses i 52 a § synligt då han eller hon rör sig på arbetsplatsen.

1.3 Lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

22 §. Övriga myndigheters behörighet. Det föreslås att paragrafen ändras så att Skatteförvaltningen jämsides med magistraterna får behörighet att i befolkningsdatasystemet registrera uppgifter om utländska medborgare som arbetar tillfälligt i Finland. Magistraterna kommer alltså att ha exklusiv behörig-

het att i befolkningsdatasystemet registrera uppgifter om utländska medborgare när registreringen baserar sig på att de har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun och bostad i Finland. Om detta framgår redan när personen besöker ett verksamhetsställe inom Skatteförvaltningen, ska han eller hon hänvisas till magistraten.

Enligt gällande 1 mom. kan utländska medborgare framföra begäran om registrering av uppgifter förutom hos magistraten även hos vissa andra myndigheter. Den myndighet som tagit emot begäran om registrering ska försäkra sig om tillförlitligheten hos de handlingar som visas upp som grund för registreringen av personuppgifterna så som bestäms i lagen och sända begäran och de personuppgifter och handlingar som lagts fram i samband med den till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den utländska medborgaren uppger sig bo, så att uppgifterna kan registreras i befolkningsdatasystemet.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att Skatteförvaltningen inte ska sända personuppgifterna och handlingarna till magistraten, eftersom Skatteförvaltningen enligt det nya 2 mom. ska få behandla begäran om registrering själv och registrera uppgifterna om utländska medborgare direkt i befolkningsdatasystemet samt förvara de handlingar som uppkommer i samband med behandlingen.

I 2 mom. föreskrivs om inskränkt behörighet för Skatteförvaltningen att registrera uppgifter om utländska medborgare direkt i befolkningsdatasystemet. Skatteförvaltningens behörighet ska gälla fall där en utländsk medborgare inte får hemkommun i Finland utan det finns någon annan i 9 § 1 mom. 1-3 punkten nämnd orsak till att hans eller hennes uppgifter ska registreras i befolkningsdatasystemet.

Magistraten ska fortfarande vara den enda som är behörig att registrera uppgifterna om en utländsk medborgare i befolkningsdatasystemet i de fall där orsaken till registreringen av uppgifterna är att personen i fråga får hemkommun i Finland. Enligt 4 § bär magistraterna och Befolkningsregistercentralen det huvudsakliga ansvaret för befolkningsdatasystemet. Skatteförvaltningen ska dock svara för de uppgifter den registrerat, dvs. den ska ansvara för riktigheten hos de upp-

gifter den själv har registrerat i befolkningsdatasystemet.

Skatteförvaltningen ska registrera direkt i befolkningsdatasystemet i första hand uppgifter om utländska medborgare som kommit till Finland för att arbeta tillfälligt här. Avsikten är att med tanke på behoven inom skattekontroll och bekämpning av grå ekonomi effektivisera och förnsabba tilldelandet av personbeteckningar åt utländska medborgare som arbetar tillfälligt i Finland. Skatteförvaltningen ska också få registrera uppgifterna om utländska medborgare som köper en fastighet i Finland. Avsikten är att främja verkställandet av fastighetsbeskattning. Registreringen av uppgifter i befolkningsdatasystemet ska gälla fall där en utländsk medborgare själv besöker ett verksamhetsställe inom Skatteförvaltningen och hos Skatteförvaltningen framför begäran om registrering av uppgifterna.

När uppgifterna registreras gäller det enligt 3 mom. att iaktta de övriga bestämmelser i denna lag som gäller registrering av utländska medborgare. I 9 § finns bestämmelser om förutsättningar för registrering av utländska medborgare. Innan Skatteförvaltningen registrerar uppgifterna i befolkningsdatasystemet ska den alltid undersöka om det finns i lagen angivna förutsättningar för registrering av utländska medborgare samt dessutom utifrån ett giltigt resedokument eller en annan tillförlitlig handling försäkra sig om identiteten för den som framför begäran om registrering. I 20 § finns bestämmelser om förvaring av uppgifter i systemet. I 3 mom. i den paragrafen hänvisas det i anslutning till förvaring av handlingar till arkivlagen (831/1994) och med stöd av den utfärdade förordningar eller föreskrifter. Skatteförvaltningen ska förvara handlingarna i anslutning till registrering av utländska medborgare på motsvarande sätt som magistraterna förvarar handlingarna med stöd av de bestämmelser som nämns ovan.

Enligt 47 § 2 mom. ska magistraterna besluta om bl.a. utfärdandet av kopior som gäller handlingar i anslutning till uppgifter i befolkningsdatasystemet. Skatteförvaltningen ska i stället för magistraterna besluta om utfärdandet av kopior av handlingar i anslutning till registrering av utländska medborgare i de fall då Skatteförvaltningen har regi-

strerat uppgifterna om utländska medborgare i befolkningsdatasystemet.

I 3 mom. ingår också en bestämmelse om bemyndigande enligt vilken närmare bestämmelser om förfarandena vid skötseln av uppgiften ska få utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning får utfärdas bestämmelser om t.ex. handlingar som behövs för att utreda förutsättningarna för registrering samt hur och när handlingar i anslutning till registrering av utländska medborgare ska överföras till magistraten för förvaring i de fall då en utländsk medborgare som Skatteförvaltningen ursprungligen registrerat i befolkningsdatasystemet eventuellt senare får hemkommun i Finland.

För närvarande gäller som huvudregel att man i befolkningsdatasystemet bör registrera samma uppgifter om utländska medborgare som har hemort i Finland som de uppgifter som registreras om finska medborgare. När det gäller utländska medborgare som vistas eller arbetar tillfälligt i Finland registreras däremot i allmänhet bara en begränsad mängd basuppgifter, dvs. de uppgifter som oftast behövs om dem.

Enligt 4 mom. ska Skatteförvaltningen i befolkningsdatasystemet i fråga om utländska medborgare få registrera bara vissa av de personuppgifter som nämns i 13 och 17 §. Sådana uppgifter är i första hand uppgifter som behövs för att personbeteckning ska kunna tilldelas och som framgår av personens giltiga resedokument, dvs. fullständigt namn, födelsetid och könstillhörighet. Dessutom ska Skatteförvaltningen få registrera andra grundläggande personuppgifter som eventuellt framgår av resedokumentet, t.ex. födelseort och medborgarskap samt uppgifter om ett eventuellt utländskt personnummer. Skatteförvaltningen ska också få registrera vissa andra personuppgifter som ska registreras i befolkningsdatasystemet och som personen själv har uppgett. Sådana uppgifter gäller t.ex. yrke, modersmål, kontaktspråk och kontaktuppgifter, såsom adress utomlands och postadress i Finland. De uppgifter av uppgifterna enligt 13 och 17 § som någon annan än en myndighet inom registerförvaltningen ska få registrera i befolkningsdatasystemet kommer att anges närmare genom förordning av statsrådet.

Enligt 12 § 1 mom. ska den magistrat inom vars verksamhetsområde den berörda personen bor fatta beslut om rättelse av en personbeteckning. En personbeteckning ska rättas, om den är tekniskt felaktig eller om uppgifterna om födelsetid eller könstillhörighet är oriktiga. Magistraten ska besluta om rättelse av en personbeteckning också i de fall då Skatteförvaltningen har beslutat om registrering i befolkningsdatasystemet av de uppgifter om en utländsk medborgare som behövs för tilldelningen av en personbeteckning. Magistraten ska också besluta om rättelse och ändring av andra sådana uppgifter som Skatteförvaltningen med stöd av den aktuella paragrafen har registrerat i befolkningsdatasystemet i samband med den första registreringen av uppgifterna om en utländsk medborgare. Med stöd av bestämmelsen om myndigande i 21 § 2 mom. kan uppgifterna i anslutning till rättelse av fel vid behov koncentreras till några magistrater genom att det utfärdas bestämmelser om detta genom förordning av statsrådet.

Om en utländsk medborgare som Skatteförvaltningen registrerat i befolkningsdatasystemet vill uppge även andra uppgifter för att registreras i befolkningsdatasystemet än de uppgifter som Skatteförvaltningen registrerat med stöd av 4 mom., t.ex. uppgifter om familjeförhållanden, ska personen efter den första registreringen hänvisas att kontakta magistraten. Efter det att t.ex. en utländsk medborgare som arbetar tillfälligt i Finland eventuellt har fått hemkommun i Finland ska han eller hon för registrering i befolkningsdatasystemet uppge även övriga uppgifter i fråga om vilka magistraten alltid beslutar om registrering i befolkningsdatasystemet.

Innehållet i 5 mom. motsvarar nuvarande 2 mom., dvs. det föreslås inte några ändringar av det momentet.

1.4 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

17 §. Utlämnande av uppgifter som behövs för verkställande av förskottsinnehållning. Uppgifterna om en persons skattenummer hör till sekretessbelagda beskattningsuppgifter enligt lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter. Det före-

slås att paragrafen kompletteras med behövliga bestämmelser om Skatteförvaltningens rätt att trots sekretess lämna arbetsgivaren eller någon annan som utfärdar personkort uppgift en persons skattenummer. Ändringarna behövs för att den som utfärdar personkort smidigt ska få arbetstagarens skattenummer för att kunna anteckna det på personkortet.

I 1 mom. föreskrivs om de uppgifter som Skatteförvaltningen trots sekretess kan lämna ut med stöd av paragrafen. Det föreslås att en ny 3 punkt, som gäller skattenummer, fogas till momentet. Uppgift om skattenumret ska kunna lämnas även till den som i huvudsak genomför byggprojektet och utfärdar personkort.

I 2 mom. föreskrivs om Skatteförvaltningens rätt att trots sekretessbestämmelserna lämna instanser som betalar ut förmåner de uppgifter som behövs för verkställande av förskottsinnehållning på vissa förmåner. Det föreslås att omnämmandet av möjligheten att lämna uppgifterna med hjälp av teknisk anslutning stryks. Det föreslås att en särskild bestämmelse om möjligheten tas in som 3 mom., som ska tillämpas också på de uppgifter som lämnas ut med stöd av 1 mom. I den gällande paragrafen finns inte någon uttrycklig bestämmelse om möjligheten att med hjälp av teknisk anslutning lämna ut de uppgifter som avses i 1 mom.

I 3 mom., som blir 4 mom., föreskrivs om att uppgifterna kan lämnas ut under förutsättning att den som begär dem har lagt fram en utredning över att användningen av uppgifterna övervakas som sig bör och att användningsändamålet har säkerställts. Momentet fogades till lagen samtidigt som det nuvarande 2 mom. genom en lag som trädde i kraft den 29 december 2002. Enligt motiveringen till lagändringen (RP 237/2002 rd) skulle det nuvarande 3 mom. tillämpas bara på utlämnande av de uppgifter som avses i 2 mom. För tydlighetens skull föreslås det att det nuvarande 3 mom., som blir 4 mom., preciseras så att detta framgår explicit av bestämmelsen.

Det föreslås att det nuvarande 4 mom., som blir 5 mom., ändras så det blir möjligt att via systemet för betalningstjänst- och deklarationsservice för småarbetsgivare till använda-

re som identifierats med hjälp av tjänsten lämna ut inte bara de uppgifter som behövs för verkställande av förskotts innehållning utan också uppgifter om skattenumren för de arbetstagare som specificerats av en serviceanvändare som är verksam inom byggbranschen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Förslaget om ändring av 22 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster innebär att Skatteförvaltningen får begränsad behörighet att i vissa fall i befolkningsdatasystemet registrera uppgifter om utländska medborgare för att de ska få en personbeteckning. Enligt 3 mom. ska närmare bestämmelser om förfarandena vid skötseln av uppgiften få utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 4 mom. ska genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som Skatteförvaltningen får registrera i befolkningsdatasystemet. Det är meningen att behövliga bestämmelser ska fogas till statsrådets förordning om befolkningsdatasystemet (128/2010). Samtidigt bör vissa av de nuvarande bestämmelserna i förordningen ändras med anledning av den nya uppgift som Skatteförvaltningen kommer att få.

3 Ikraftträdande och tillämpning

För att övergången till förfarandet med skattenummer ska kunna genomföras effektivt och ändamålsenligt på det administrativa planet bör Skatteförvaltningen i ett så tidigt skede som möjligt vidta de åtgärder som krävs för genomförandet av reformen. Det är meningen att skattenumren ska kunna antecknas på de skattekort som utfärdas för förskotts innehållningen för 2012 och som postas i december i år. Avsikten är dessutom att arbetsgivarna redan före ingången av 2012 i enlighet med den föreslagna lagen om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ska kunna delges uppgifterna om arbetstagarnas skattenummer på elektronisk väg. Avsikten är därför att den lagen och lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbran-

schens ska sättas i kraft den 15 december 2011.

För igångsättandet av skattenummerregistrets offentliga informationstjänst och överföringen av de uppgifter som gäller registrering i befolkningsdatasystemet till Skatteförvaltningen krävs det dock omfattande och tidskrävande ändringar i datasystemen. Hela reformen kan således inte sättas i kraft enligt samma tidsplan. I det här skedet kan man inte heller exakt förutsäga när datasystemen kommer att tas i bruk. Det föreslås därför att bestämmelser om ikraftträdandet av vissa delar av lagen om skattenummerregistret ska utfärdas senare genom förordning av statsrådet. Enligt planerna för närvarande är det tänkbart att skattenummerregistrets offentliga informationstjänst kan starta och de uppgifter som gäller förande av befolkningsdatasystemet vid Skatteförvaltningen inledas vid ingången av juli 2012.

Lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen föreslås träda i kraft den 15 december 2011, dock så att 5 §, som gäller den offentliga informationstjänsten i anslutning till skattenummerregistret för byggbranschen, sätts i kraft senare genom förordning av statsrådet. Detsamma gäller 4 § 2 mom. 1 och 2 punkten, där det föreskrivs om antecknande av uppgifter i skattenummerregistret på arbetsgivarens eller arbetstagarens begäran, eftersom det inte heller går att förutsäga från vilken tidpunkt Skatteförvaltningen har beredskap att börja tillämpa momentet. Skatteförvaltningen kan inte åläggas skyldighet att på begäran göra anteckningar i registret förrän det finns tekniska och operativa förutsättningar för detta.

Det är dock meningen att uppgifter om arbetstagare inom byggbranschen ska antecknas i skattenummerregistret redan innan den offentliga informationstjänsten har startat. I praktiken kan impulsen till detta komma från arbetsgivarna, och Skatteförvaltningen kan göra registeranteckningarna på eget initiativ med stöd av bestämmelsen om antecknande i registret i 4 § 2 mom. 3 punkten på ett smidigt sätt när förutsättningarna finns.

Ändringarna av arbetarskyddslagen och av lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

kommer likaså att sättas i kraft genom förordning av statsrådet.

Det krav på att skattenumret ska vara synligt på personkortet som ingår i den föreslagna 52 a § i arbetarskyddslagen förutsätter att de personkort som används på byggarbetsplatserna förnyas.

För att undvika en anhopning föreslås i fråga om byggen som inletts före lagens ikraftträdande en övergångsperiod så att på dessa byggen ska personkorten förnyas inom ett halvt år efter lagens ikraftträdande. Enligt den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen ska den gamla lagens bestämmelser iakttagas i sex månader efter ikraftträdandet när det gäller personkorten på byggen som påbörjats innan lagen har trätt i kraft.

Arbetsgivaren ska få avgöra när korten förnyas under övergångsperioden. Arbetsgivaren kommer att få skattenumret som direktöverföring från Skatteförvaltningen i enlighet med 17 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter eller från den handling som Skatteförvaltningen utfärdar, oftast ett skattekort, för de arbetstagare som redan har en finsk personbeteckning, utan att arbetstagarna behöver kontakta Skatteförvaltningen. De utländska arbetstagare som inte har någon finsk personbeteckning ska däremot anmäla sig hos Skatteförvaltningen för att få ett skattenummer. Denna grupp av arbetstagare kommer således att sysselsätta även Skatteförvaltningen. Personkortet behöver dock förnyas före utgången av övergångsperioden bara för dem som fortsätter arbeta i Finland på samma byggarbetsplats efter övergångsperiodens slut. I dessa fall har arbetstagarna redan på basis av tidens gång blivit allmänt skattskyldiga i Finland, vilket innebär att de bör hänvisas till Skatteförvaltningen.

De nya bestämmelserna ska tillämpas på de personkort som används på byggen som påbörjas efter lagens ikraftträdande, dvs. skattenumret ska framgå av korten.

I 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen fastställs när ett bygge anses ha påbörjats. Som den tidpunkten betraktas den tidpunkt då det inledande mötet för byggarbetet har hållits eller förhandsanmälan om bygget har lämnats in till arbetarskyddsmyndigheterna. Bestämmelser om förhandsanmälan finns i

4 § i statsrådets förordning om säkerheten vid byggarbeten (205/2009). Båda tidpunkterna anknyter till byggstarten och ska kunna bestyrkas utifrån handlingarna.

Ett bygge ska dock alltid anses ha påbörjats senast när byggandet har inletts. Det här behövs med tanke på de fall där det inte ska hållas något inledande möte eller inte lämnas in någon förhandsanmälan eller när de nämnda skyldigheterna har försummats. Tidpunkten för påbörjande av ett byggnadsarbete fastställs i 72 § i markanvändnings- och byggförordningen (895/1999). Byggnadsarbetet har påbörjats när de i den paragrafen avsedda arbetena med gjutningen av grunden har påbörjats eller när rivningen eller byggandet av konstruktioner eller byggnadsdelar har inletts vid tillståndspliktiga reparationer och ändringar.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Syftet med den föreslagna lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen är att göra det möjligt för andra som befinner sig på en byggarbetsplats att kontrollera om namnet och skattenumret på en anställds personkort finns i Skatteförvaltningens register. Arbetsgivaren och andra som utfärdar personkort ska också kunna försäkra sig om att det skattenummer som en arbetstagare uppger är detsamma som det som finns i Skatteförvaltningens register. Enligt lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter ska arbetsgivaren och den som i huvudsak genomför byggprojektet och utfärdar personkort få uppgift om arbetstagarnas skattenummer.

I förslaget föreskrivs om behandling av kunduppgifterna i Skatteförvaltningens register. Förslaget är därför av intresse med tanke på den bestämmelse om grundläggande fri- och rättigheter i 10 § 1 mom. i grundlagen (731/1999) som gäller skydd för personuppgifter. Enligt momentet ska närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag.

Regleringsförbehållet enligt grundlagen när det gäller skydd för personuppgifter kräver att bestämmelser om denna rättighet utfärdas på lagnivå, men detaljerna i regleringen ska

lagstiftaren forma efter eget omdöme (t.ex. GrUU 27/2006). Lagstiftarens spelrum begränsas förutom av regleringsförbehållet för skydd för personuppgifter också av att skyddet för personuppgifter utgör en del av skyddet för privatlivet i samma moment. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att åtminstone följande regleringsobjekt är viktiga med tanke på skyddet för personuppgifter: registreringens syfte, innehållet i de personuppgifter som registreras, de tillåtna ändamålen med användningen av uppgifterna, inbegripet möjligheten att lämna ut uppgifterna, samt lagringstiden i personregistret och den registrerades rättsskydd. Dessutom ska regleringen av dessa omständigheter på lagnivå vara heltäckande och detaljerad. Kravet att bestämmelser ska utfärdas genom lag utsträcker sig även till möjligheten att lämna ut personuppgifter med hjälp av en teknisk anslutning.

I förslaget har med den noggrannhet som grundlagsutskottet förutsatt i sin beslutspraxis föreskrivits om innehållet i de uppgifter som lämnas ut, om utlämnandet och om användningsändamålet liksom om övriga behövliga omständigheter. Enligt regeringen är

lagförslaget oproblematiskt med tanke på vad som i 10 § 1 mom. i grundlagen bestäms om skydd för personuppgifter och skydd för privatlivet.

5 Ikraftträdande

I 79 § i grundlagen sägs att av en lag ska framgå när den träder i kraft. Av särskilda skäl kan i en lag anges att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms genom förordning.

Av de orsaker som beskrivits i det föregående under avsnitt ”3. Ikraftträdande och tillämpning” kommer lagen om ändring av lagen om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster, lagen om ändring av arbetarskyddslagen och vissa delar av lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen att träda i kraft 2012 vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag**om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

I denna lag föreskrivs om skattenummer som tilldelas av Skatteförvaltningen, om det skattenummerregister för byggbranschen som Skatteförvaltningen ska föra, om datainnehållet i registret, om offentligheten för uppgifterna och om annan behandling av uppgifterna.

På offentligheten för uppgifterna och utlämnande av uppgifter ur skattenummerregistret ska lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas, om inte något annat föreskrivs i denna lag. På skattenummerregistret och på behandlingen av personuppgifterna i skattenummerregistret tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i personuppgiftslagen (523/1999) eller någon annanstans i lag.

I 52 a § i arbetarskyddslagen (738/2002) finns bestämmelser att skattenumret ska antecknas på det personkort som identifierar dem som är verksamma inom byggbranschen.

2 §

Tilldelande och behandling av skattenummer

I Skatteförvaltningens databas kan för varje fysisk person som registrerats i Skatteförvaltningens klientdatabas föras in en permanent identifieringskod som består av tolv siffror (*skattenummer*).

Skatteförvaltningen kan lämna uppgift om skattenumret genom att skriva ut det på ett

skattekort, en förskottsdebetsedel, ett källskattekort eller någon annan handling för att skattenumret ska kunna föras in i skattenummerregistret eller antecknas på det person som avses i 1 § 3 mom.

3 §

Ändamålet med skattenummerregistret för byggbranschen

Ändamålet med skattenummerregistret för byggbranschen är att kontrollera riktigheten hos personkorten för dem som är verksamma inom byggbranschen samt för att övervaka arbetsgivarnas och arbetstagarnas förpliktelser i anslutning till beskattningen.

4 §

Uppgifter som införs i skattenummerregistret för byggbranschen

I skattenummerregistret för byggbranschen antecknas personens namn och finska personbeteckning samt det skattenummer som registrerats för honom eller henne i Skatteförvaltningens klientdatabas.

Skatteförvaltningen antecknar uppgifterna enligt 1 mom. i skattenummerregistret

1) på begäran av en arbetsgivare inom byggbranschen eller av en sådan annan huvudsaklig genomförare av ett byggprojekt på en byggarbetsplats som utfärdar ett personkort enligt 52 a § i arbetarskyddslagen vilket ska medföras på en gemensam byggarbetsplats,

2) på begäran av den som ska antecknas i registret,

3) på eget initiativ.

5 §

Lämnande av uppgifter ur skattenummerregistret för byggbranschen

Trots sekretess har envar rätt att på basis av en persons namn och skattenummer genom ett allmänt datanät från den offentliga informationstjänsten i anslutning till skattenummerregistret för byggbranschen få uppgift om huruvida den av serviceanvändaren specificerade personen och skattenumret har antecknats i skattenummerregistret.

6 §

Avförande av uppgifter ur skattenummerregistret för byggbranschen

Uppgifterna om den registrerade ska avföras ur den offentliga informationstjänsten i anslutning till skattenummerregistret för byggbranschen på den registrerades begäran efter det att han eller hon har lagt fram utredning om att han eller hon inte längre är verksam inom byggbranschen.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna i 4 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 5 § träder dock i kraft senare vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

2.

Lag**om ändring av arbetarskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i arbetarskyddslagen (738/2002) 52 a § 1 mom., 53 § 1 mom. och 63 § 2 mom., av dem 52 a § 1 mom. och 63 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1199/2005, som följer:

52 a §

Personkort för personer som arbetar på gemensamma byggarbetsplatser

Den byggherre som leder eller övervakar en gemensam byggarbetsplats ska i sina avtal eller annars med tillgängliga medel svara för att varje arbetstagare som arbetar på arbetsplatsen då han eller hon rör sig på arbetsplatsen har ett synligt med fotografi försett personkort. Av kortet ska framgå om den anställda är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande eller egenföretagare. Det skattenummer som avses i lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen (/) ska vara synligt på personkortet. Kortet ska dessutom innehålla namnet på arbetsgivaren.

Bestämmelserna om byggherren i detta moment tillämpas också på

1) huvudentreprenören eller någon annan som är den som i huvudsak genomför byggprojektet,

2) arbetsgivaren i fråga om arbetsgivarens anställda och avtalspartner.

53 §

Egenföretagares skyldigheter på gemensamma arbetsplatser

Egenföretagare ska på gemensamma arbetsplatser iaktta vad som i denna lag bestäms om

1) arbetstagares kompetens och behörighet, nödvändiga tillstånd och minimiålder,

2) maskiner, arbetsredskap, personlig skyddsutrustning och andra anordningar som används i arbetet samt om de idrifttagningsbesiktningar och återkommande besiktningar som de ska genomgå,

3) hantering, förvaring och märkning av farliga ämnen,

4) personkort för den som arbetar på gemensamma byggarbetsplatser.

2) en person som avses i 52 a § och som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att i kontrakt som han eller hon ingår eller i övrigt med tillgängliga medel fullgöra sin skyldighet enligt paragrafen att svara för att de som arbetar på en gemensam byggarbetsplats använder personkort, och

3) en egenföretagare som på en gemensam byggarbetsplats underlåter att ha det personkort som avses i 52 a § synligt då han eller hon rör sig på arbetsplatsen.

63 §

Arbetarskyddsförseelse

För arbetarskyddsförseelse ska också dömas

1) en person som olovligen eller utan giltigt skäl uppsåtligen eller av oaktsamhet avlägsnar eller förstör en anordning, anvisning eller varning som är avsedd för att förebygga risk för olycksfall eller sjukdom,

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

På de personkort som används på byggen som påbörjats innan lagen träder i kraft ska de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet tillämpas i sex månader efter ikraftträdandet.

Ett bygge anses ha påbörjats när det inledande mötet enligt 121 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) har hållits eller en förhandsanmälan har lämnats in till arbetarskyddsmyndigheterna. Ett bygge anses dock alltid ha påbörjats senast när byggandet har påbörjats.

3.

Lag

om ändring av 22 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) 22 § som följer:

22 §

Övriga myndigheters behörighet

Utländska medborgare kan i de fall som avses i 9 § 1 mom. 1—3 punkten framföra begäran om registrering av uppgifter förutom hos magistraten även hos Skatteförvaltningen eller Migrationsverket. En begäran kan också framföras hos Folkpensionsanstaltens lokalbyrå, om Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen kommit överens om

det. Den som tar emot begäran ska försäkra sig om tillförlitligheten hos de handlingar som visas upp som grund för registreringen av personuppgifterna så som bestäms i denna lag. Migrationsverket och Folkpensionsanstaltens lokalbyrå ska utan dröjsmål sända begäran och de personuppgifter och handlingar som lagts fram i samband med den till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den utländska medborgaren uppger sig bo, för att uppgifterna skal kunna registreras i befolkningsdatasystemet. Genom förordning av

statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som mottagaren ska fullgöra.

Utöver vad som i 21 § 1 mom. bestäms om magistraternas behörighet får Skatteförvaltningen besluta om registrering av uppgifter om utländska medborgare i befolkningsdatasystemet i de fall som avses i 9 § 1 mom. 1—3 punkten. Skatteförvaltningen ansvarar för de uppgifter den registrerat i befolkningsdatasystemet.

Vid skötseln av den uppgift som nämns i 2 mom. ska iakttas vad som i 2 kap. bestäms om förutsättningar för registrering av utländska medborgare, kontroll av identiteten och förvaring av uppgifter. Skatteförvaltningen ska i stället för magistraterna se till att kopior av handlingar i anslutning till registrering av utländska medborgare utfärdas enligt 47 § 2 § mom., om Skatteförvaltningen med stöd av 2 mom. i denna paragraf har registrerat uppgifterna om utländska medborgare i befolkningsdatasystemet. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om förfarandena vid skötseln av uppgiften.

I befolkningsdatasystemet får Skatteförvaltningen registrera de uppgifter om utländska medborgare som behövs för att dessa ska kunna tilldelas en personbeteckning samt övriga i 13 och 17 § avsedda nödvändiga uppgifter om utländska medborgare. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som avses ovan.

Befolkningsregistercentralen kan komma överens med en kommun om att kommunen som registersansvarig ska svara för att registeranteckningar om tillägg, ändringar eller rättelser som gäller uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler inom kommunen görs i befolkningsdatasystemet så som bestäms i denna lag. För att kommunen ska kunna sköta denna uppgift får Befolkningsregistercentralen ge kommunen rätt att med hjälp av teknisk anslutning använda de uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler som registrerats i befolkningsdatasystemet.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

4.

Lag

om ändring av 17 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 17 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 522/2010, som följer:

17 §

Utlämnande av uppgifter för verkställande av förskotts innehållning

Trots sekretess kan Skatteförvaltningen

1) till arbetsgivare eller motsvarande betalare av prestationer lämna ut de uppgifter som dessa behöver för att verkställa förskotts innehållning i fråga om skattskyldiga som de har preciserat,

2) till den som betalar ut pensioner eller förmåner lämna ut uppgift om förskotts innehållningsprocent och andra uppgifter som dessa behöver för att verkställa förskotts-

innehållning i fråga om skattskyldiga som de har preciserat,

3) på begäran av en arbetsgivare inom byggbranschen eller av en sådan annan huvudsaklig genomförare av ett byggprojekt på en byggarbetsplats som utfärdar ett personkort enligt 52 a § i arbetarskyddslagen (738/2002) vilket ska medföras på en gemensam byggarbetsplats, lämna uppgift om skattnummer för de arbetstagare de specificerat för att användas för det ändamål som anges i lagen om skattnummer och skattnummerregistret för byggbranschen (/).

Trots sekretessbestämmelserna kan Skatteförvaltningen för verkställande av förskotts-

innehållning på alla allmänt skattskyldiga personers skattepliktiga sociala förmåner, utkomstskyddsförmåner för arbetslösa, försäkringsbaserade prestationer och andra motsvarande förmåner på begäran lämna ut behövliga uppgifter till Folkpensionsanstalten, en arbetslöshetskassa, en försäkringsanstalt och någon annan instans som betalar ut sådana förmåner. Uppgifter som behövs för att verkställa förskotts innehållning är den skattskyldiges personbeteckning, förskottsinnehållningsprocenter och uppgifter om den inkomstgräns som har bestämts utifrån årsinkomsterna.

De uppgifter som avses ovan i denna paragraf kan lämnas också med hjälp av teknisk anslutning.

De uppgifter som avses i 2 mom. kan lämnas ut, om den som begär dem har lagt fram en godtagbar utredning över hur användningen av uppgifterna övervakas och hur det säkerställs att uppgifterna inte används för något annat ändamål än verkställande av förskottsinnehållning. Skatteförvaltningen kan till ett beslut foga föreskrifter om använd-

ning, övervakning och skydd av uppgifterna. Onödiga uppgifter ska utplånas varje år och Skatteförvaltningen underrättas om att uppgifterna har utplånats, om inte något annat följer av Skatteförvaltningens föreskrifter.

Trots sekretessbestämmelserna kan Skatteförvaltningen till serviceanvändare som identifierats med hjälp av det system för betalningstjänst- och deklarationsservice för småarbetsgivare som är tillgängligt via ett allmänt datanät lämna ut

1) sådana uppgifter om de av serviceanvändaren specificerade skattskyldiga som behövs för att verkställa förskottsinnehållning,

2) uppgift om skattenummer för arbetstagare som specificeras av en serviceanvändare inom byggbranschen när uppgiften används för det ändamål som avses i lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 5 oktober 2011

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Jutta Urpilainen*

2.

Lag**om ändring av arbetarskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetarskyddslagen (738/2002) 52 a § 1 mom., 53 § 1 mom. och 63 § 2 mom.,
av dem 52 a § 1 mom. och 63 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1199/2005, som följer:

Gällande lydelse

52 a §

Personkort för personer som arbetar på gemensamma byggarbetsplatser

Den byggherre som leder eller övervakar en gemensam byggarbetsplats skall svara för att varje arbetstagare som arbetar på arbetsplatsen då han eller hon rör sig på arbetsplatsen har ett synligt med fotografi försett personkort. Av kortet skall framgå om den anställda är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande eller egenföretagare. Kortet skall innehålla namnet på arbetsgivaren.

Föreslagen lydelse

52 a §

Personkort för personer som arbetar på gemensamma byggarbetsplatser

Den byggherre som leder eller övervakar en gemensam byggarbetsplats ska i *sina avtal eller annars med tillgängliga medel* svara för att varje arbetstagare som arbetar på arbetsplatsen då han eller hon rör sig på arbetsplatsen har ett synligt med fotografi försett personkort. Av kortet ska framgå om den anställda är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande eller egenföretagare. *Det skattenummer som avses i lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen (/) ska vara synligt på personkortet.* Kortet ska dessutom innehålla namnet på arbetsgivaren. *Bestämmelserna om byggherren i detta moment tillämpas också på*

1) huvudentreprenören eller någon annan som är den som i huvudsak genomför byggprojektet,

2) arbetsgivaren i fråga om arbetsgivarens anställda och avtalspartner.

53 §

Egenföretagares skyldigheter på gemensamma arbetsplatser

Egenföretagare skall på gemensamma arbetsplatser iaktta vad som i denna lag bestäms

53 §

Egenföretagares skyldigheter på gemensamma arbetsplatser

Egenföretagare ska på gemensamma arbetsplatser iaktta vad som i denna lag be-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

om

1) arbetstagares kompetens och behörighet, nödvändiga tillstånd och minimiålder,

2) maskiner, arbetsredskap, personlig skyddsutrustning och andra anordningar som används i arbetet samt om de idrifttagningsbesiktningar och återkommande besiktningar som de skall genomgå, och

3) hantering, förvaring och märkning av farliga ämnen.

stäms om

1) arbetstagares kompetens och behörighet, nödvändiga tillstånd och minimiålder,

2) maskiner, arbetsredskap, personlig skyddsutrustning och andra anordningar som används i arbetet samt om de idrifttagningsbesiktningar och återkommande besiktningar som de ska genomgå,

3) hantering, förvaring och märkning av farliga ämnen, och

4) personkort för den som arbetar på gemensamma byggarbetsplatser.

63 §

Arbetarskyddsförseelse

För arbetarskyddsförseelse skall också dömas

1) en person som olovligen eller utan giltigt skäl uppsåtligen eller av oaktsamhet avlägsnar eller förstör en anordning, anvisning eller varning som är avsedd för att förebygga risk för olycksfall eller sjukdom, eller

2) en person som avses i 52 a § och som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att i kontrakt som han eller hon ingår eller i övrigt med tillgängliga medel uppfylla sin skyldighet enligt paragrafen att svara för att e som arbetar på en gemensam byggarbetsplats använder personkort.

63 §

Arbetarskyddsförseelse

För arbetarskyddsförseelse ska också dömas

1) en person som olovligen eller utan giltigt skäl uppsåtligen eller av oaktsamhet avlägsnar eller förstör en anordning, anvisning eller varning som är avsedd för att förebygga risk för olycksfall eller sjukdom,

2) en person som avses i 52 a § och som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att i kontrakt som han eller hon ingår eller i övrigt med tillgängliga medel fullgöra sin skyldighet enligt paragrafen att svara för att de som arbetar på en gemensam byggarbetsplats använder personkort, eller

3) en egenföretagare som på en gemensam byggarbetsplats underlåter att ha det personkort som avses i 52 a § synligt då han eller hon rör sig på arbetsplatsen.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

På de personkort som används på byggen som påbörjats innan lagen träder i kraft ska de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet tillämpas i sex månader efter ikraftträdandet.

Ett bygge anses ha påbörjats när det inledande mötet enligt 121 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) har hållits eller en förhandsanmälan har lämnats in till arbetarskyddsmyndigheterna. Ett bygge anses dock

alltid ha påbörjats senast när byggandet har påbörjats.

3.

Lag

om ändring av 22 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) 22 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

22 §

Övriga myndigheters behörighet

Övriga myndigheters behörighet

Utländska medborgare som avses i 9 § 1 mom. 1—3 punkten kan framföra begäran om registrering av uppgifter förutom hos magistraten även hos en skattebyrå eller Migrationsverket. En begäran kan också framföras hos Folkpensionsanstaltens lokalbyrå, om Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen kommit överens om det. Den som tar emot begäran ska försäkra sig om tillförlitligheten hos de handlingar som visas upp som grund för registreringen av personuppgifterna så som bestäms i denna lag. Mottagaren ska utan dröjsmål sända begäran och de personuppgifter och handlingar som lagts fram i samband med den till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den utländska medborgaren uppger sig bo, så att uppgifterna kan registreras i befolkningsdatasystemet. Närmare bestämmelser om de uppgifter som mottagaren ska fullgöra *utfärdas genom förordning av statsrådet.*

Utländska medborgare *kan i de fall* som avses i 9 § 1 mom. 1—3 punkten kan framföra begäran om registrering av uppgifter förutom hos magistraten även hos *Skatteförvaltningen* eller Migrationsverket. En begäran kan också framföras hos Folkpensionsanstaltens lokalbyrå, om Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen kommit överens om det. Den som tar emot begäran ska försäkra sig om tillförlitligheten hos de handlingar som visas upp som grund för registreringen av personuppgifterna så som bestäms i denna lag. *Migrationsverket och Folkpensionsanstaltens lokalbyrå* ska utan dröjsmål sända begäran och de personuppgifter och handlingar som lagts fram i samband med den till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den utländska medborgaren uppger sig bo, så att uppgifterna kan registreras i befolkningsdatasystemet. *Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som mottagaren ska fullgöra.*

Utöver vad som i 21 § 1 mom. bestäms om magistraternas behörighet får Skatteförvaltningen besluta om registrering av uppgifter om utländska medborgare i befolkningsdatasystemet i de fall som avses i 9 § 1 mom. 1—3 punkten. Skatteförvaltningen ansvarar för de uppgifter den registrerat i befolkningsdatasystemet.

Vid skötseln av den uppgift som nämns i 2 mom. ska iakttas vad som i 2 kap. bestäms om förutsättningar för registrering av utländska medborgare, kontroll av identiteten och förvaring av uppgifter. Skatteförvaltningen ska i stället för magistraterna se till att kopior av handlingar i anslutning till registrering av utländska medborgare utfärdas enligt 47 § 2 § mom., om Skatteförvaltningen med stöd av 2 mom. i denna paragraf har registrerat uppgifterna om utländska medborgare i befolkningsdatasystemet. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om förfarandena vid skötseln av uppgiften.

I befolkningsdatasystemet får Skatteförvaltningen registrera de uppgifter om utländska medborgare som behövs för att dessa ska kunna tilldelas en personbeteckning samt övriga i 13 och 17 § avsedda nödvändiga uppgifter om utländska medborgare. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som avses ovan..

Befolkningsregistercentralen kan komma överens med en kommun om att kommunen ska ansvara för att registeranteckningar om tillägg, ändringar eller rättelser som gäller uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler inom kommunen görs i befolkningsdatasystemet så som bestäms i denna lag. För att kommunen ska kunna sköta denna uppgift får Befolkningsregistercentralen ge kommunen rätt att med hjälp av teknisk anslutning använda de uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler som registrerats i befolkningsdatasystemet.

Befolkningsregistercentralen kan komma överens med en kommun om att kommunen som registersansvarig ska svara för att registeranteckningar om tillägg, ändringar eller rättelser som gäller uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler inom kommunen görs i befolkningsdatasystemet så som bestäms i denna lag. För att kommunen ska kunna sköta denna uppgift får Befolkningsregistercentralen ge kommunen rätt att med hjälp av teknisk anslutning använda de uppgifter om byggprojekt, byggnader, lägenheter och lokaler som registrerats i befolkningsdatasystemet.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

4.

Lag**om ändring av 17 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999)
17 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 522/2010, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

17 §

17 §

*Utlämnande av uppgifter för verkställande av
förskottsinnehållning**Utlämnande av uppgifter för verkställande av
förskottsinnehållning*

Utan hinder av sekretesskyldigheten kan skatteförvaltningen

1) till arbetsgivare eller motsvarande betalare av prestationer lämna ut de uppgifter som dessa behöver för att verkställa förskottsinnehållning i fråga om skattskyldiga som de har preciserat,

2) till utbetalare av pensioner eller förmåner lämna ut uppgift om förskottsinnehållningsprocent och andra uppgifter som dessa behöver för att verkställa förskottsinnehållning i fråga om skattskyldiga som de har preciserat.

Trots sekretessbestämmelserna kan Skatteförvaltningen för verkställande av förskottsinnehållning på alla allmänt skattskyldiga personers skattepliktiga sociala förmåner, utkomstskyddsförmåner för arbetslösa, försäkringsbaserade prestationer och andra motsvarande förmåner på begäran lämna ut behövliga uppgifter till Folkpensionsanstalten, en arbetslöshetskassa, en försäkringsanstalt eller någon annan instans som betalar ut sådana förmåner. Uppgifter som behövs för att verk-

Trots sekretess kan skatteförvaltningen

1) till arbetsgivare eller motsvarande betalare av prestationer lämna ut de uppgifter som dessa behöver för att verkställa förskottsinnehållning i fråga om skattskyldiga som de har preciserat,

2) till den som betalar ut pensioner eller förmåner lämna ut uppgift om förskottsinnehållningsprocent och andra uppgifter som dessa behöver för att verkställa förskottsinnehållning i fråga om skattskyldiga som de har preciserat,

3) på begäran av en arbetsgivare inom byggbranschen eller av en sådan annan huvudsaklig genomförare av ett byggprojekt på en byggarbetsplats som utfärdar ett personkort enligt 52 a § i arbetarskyddslagen (738/2002) vilket ska medföras på en gemensam byggarbetsplats, lämna uppgift om skattnummer för de arbetstagare de specificerat för att användas för det ändamål som anges i lagen om skattnummer och skattnummerregistret för byggbranschen (/).

Trots sekretessbestämmelserna kan Skatteförvaltningen för verkställande av förskottsinnehållning på alla allmänt skattskyldiga personers skattepliktiga sociala förmåner, utkomstskyddsförmåner för arbetslösa, försäkringsbaserade prestationer och andra motsvarande förmåner på begäran lämna ut behövliga uppgifter till Folkpensionsanstalten, en arbetslöshetskassa, en försäkringsanstalt eller någon annan instans som betalar ut sådana förmåner. Uppgifter som behövs för att verk-

ställa förskottsinnehållning är den skattskyldiges personbeteckning, förskottsinnehållningsprocenter och uppgifter om den inkomstgräns som har bestämts utifrån årsinkomsterna. *Uppgifterna kan lämnas också med hjälp av teknisk anslutning.*

Uppgifterna kan lämnas ut under förutsättning att den som begär dem har lagt fram en godtagbar utredning över hur användningen av uppgifterna övervakas och hur det säkerställs att uppgifterna inte används för något annat ändamål än verkställande av förskottsinnehållning. Skatteförvaltningen kan till ett beslut foga föreskrifter om användning, övervakning och skydd av uppgifterna. Onödiga uppgifter ska utplånas varje år och Skatteförvaltningen underrättas om att uppgifterna har utplånats, om inte något annat följer av Skatteförvaltningens föreskrifter.

Trots sekretessbestämmelserna kan Skatteförvaltningen till serviceanvändare som identifierats med hjälp av det system för betalningstjänst- och deklarationsservice för småarbetsgivare som är tillgängligt via ett allmänt datanät lämna ut sådana uppgifter om de av serviceanvändaren specificerade skattskyldiga som behövs för att verkställa förskottsinnehållning.

ställa förskottsinnehållning är den skattskyldiges personbeteckning, förskottsinnehållningsprocenter och uppgifter om den inkomstgräns som har bestämts utifrån årsinkomsterna.

De uppgifter som avses ovan i denna paragraf kan lämnas också med hjälp av teknisk anslutning.

De uppgifter som avses i 2 mom. kan lämnas ut under om den som begär dem har lagt fram en godtagbar utredning över hur användningen av uppgifterna övervakas och hur det säkerställs att uppgifterna inte används för något annat ändamål än verkställande av förskottsinnehållning. Skatteförvaltningen kan till ett beslut foga föreskrifter om användning, övervakning och skydd av uppgifterna. Onödiga uppgifter ska utplånas varje år och Skatteförvaltningen underrättas om att uppgifterna har utplånats, om inte något annat följer av Skatteförvaltningens föreskrifter.

Trots sekretessbestämmelserna kan Skatteförvaltningen till serviceanvändare som identifierats med hjälp av det system för betalningstjänst- och deklarationsservice för småarbetsgivare som är tillgängligt via ett allmänt datanät lämna ut

1) sådana uppgifter om de av serviceanvändaren specificerade skattskyldiga som behövs för att verkställa förskottsinnehållning, och

2) uppgift om skattenummer för arbetstagarare som specificeras av en serviceanvändare inom byggbranschen när uppgiften används för det ändamål som avses i lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen.

Denna lag träder i kraft den 20 .
